KOPËSHT MALSORI

MSIME TË SHQYPTARUETA DHE VJERSHA

BIBLIOTEKA
KOMBËTARE

prej

JOSIF JOVAN BAGERIT

BKSH

XHMIMI I FR. 5 GROSH.

Librashitësvet u bohet zbritje 25 për qindin.

СОФИЯ
Печатница „Възраждане" на Д. Бисеровъ и Сие
1919.

BKSH

KOPËSHT MALSORI

MSIME TË SHQYPTARUETA DHE VJERSHA

S. KOLEA

prej

JOSIF JOVAN BAGERIT

XHMIMI I FR. 5 GROSH.

Libershtësvet u bojn çtapje 25 për qindin.

СОФИЯ
Печатница „Витошъ" на Г. Богдановъ и С-ие
1910.

BKSH

Kush e do aqë shum mësmin dhe gjuen për me e nxën. — s' mundën me mos kjon mësonjësi i të tjervet.

— Kush leçiten mendt i ndriçën.

— Kush këndon keq s' kujton:

— Këmka zembrën e përgzon, edhe zënin e ntallon. Lum ata që leçitin dhe këndojn.

J. Bageri.

S. KOLEA
TIRANË

Parathonie.

Fort shum i ndershëmi zotëri leçitës! Fort mir veni ose se çë leçitën në këtë jet. Kur të mermi doj libër në dor, mos thoni se ky libër s' ashtë për mu. Gjith ato libra që shtypen në këtë jet, jon për njerin e jo për bagëtin. Gjith ato libra që shtypen në këtë jet, s'kan një mendim, se njana shtypet për një qëllim e tjetëra për tjetër; po të gjitha këto libra, me çfardo tendencje që të jen, jon një ushqim për mendjen dhe shpirtin e njeriut, edhi s'mon në këtë jet vetëm me bok e me gjel, po dhe me çfardo diteni. Sicila libër që shtypet në këtë jet, është si një pasqyr prej qelqi, në të cilën shum nr ka anda të kqyrën fëtyrën tën. Na përhera kur marrëm pasqyrën në dor, kpo veni aty ku është në mërt, — bakus drejtojm syt dhe kpyrim se mos jemi në doj vendt të lyet; edhe kështu në jemi të lyet, badas zëm me u lë e me u mshi për mos me pas doj ndynës.

Mekjon t'kishte në këtë jet doj lehtësi, doj pasqyr, apo fotografi për me u kqyr dhe zembra e njeriut, si fëtyrn që i kqyret në pasqyrët qelqt, — metvërtet athere dot kishim një lehtësi të madhe për më mir mojtjen e njeriut, se do ta danim të ligun prej së mërit; edhe kështu dot vihëshim me u leçit moralë sicilit pas nevojës që ka.

Mekjon pra, se s' kemi kështu një vegël, me të cilën të rrëmbejm dhe zembrat e njerzvet si fëtyrën e tyne, — na lypën të quejm dhe t' ja shëmbëllejm pasqyrës qelqt: gjith ata librat e shtypuna dhe ata që dot shtypën, për pasqyr mendëje, shpërti dhe zembre. Edhe kështu na tuj leçit çfardo libër, dot kqyrim në ta ndynësit e mbrend shëme dhe dot nisim për me i lë dhe mshi, tui lon përdit ka doj huj të lig Edhe kështu dot na linden mendime dhe idea të rea për më mir mojtjen e njeriut, për të cilën e tham më nalt, se nuk lypën të mojne si bagëtia, po si njerí me çfardo ushtimi për korpin e ti dhe për mendjen e shpirtin e ti, cili ka nevoje të madhe të ushtehet me çfardo ditani e msim në këtë jet.

Korpi i njeriut nuk ështe tjetër përveç se shtëgi, në të cilën mojn disa vët, apo një fuzile, kryet e së cilës jon ata dhe ata.

Fëmia e një familieje nëon se jon prej një âte dhe prej një âme, po kan karaktere dhe huje t' veçanta. Njani ndien një nevoj dhe tjetri tjetër; po prap këta jon më një mendim dhe s' don me u nda njani prej tjetrit, se ndieja një mallëxim dhe një dashuni t' madhe, nëon se i qëron dhe i rrehën e âma dhe i jati për të mirën e tynej. Kjo gjindje e një shtëpie sado që të ken karaktere dhe huje t' veçanta, — prap don një gjë të përgjithshëme dhe fort shum të nevojshëme për gjith ata që jon mbrenda në këtë shtëpi. E kjo âsht: unshëmi, buka, ujët, gjella, pema, ngrohtësia, mbatha, mvesha dhe drita, çilat jon fort shum te nevojshëma për rrojtjen e njeriut në këtë jet. Me mos i pas pra, gjindeja e kasaj shtëpie këto sunde që përmendëm këtu më nalt, vall çë bohet? Nuk bohet tjetër, përveç se sfrohet mordja dhe e adrypën keq ket' familje, cila shuhete prej faqes dheut dhe më s'jeton. Kështu âsht dhe veçan me sicilën njeri, apo shoq të kësaj shtëpie: bir, bi, apo vella e motër, prej të cilvet kur rrëmben mordja e zet doj njeri të shtëpie, — mbedhen ata të gjallët, fisi i të vdekunit dhe qajën e vajtoja shum idhun, idhun për hupjen e madhe që u ndodhi. Ky âsht një zakon që s' ndryshohet për gjith rjerëzin dhe për çdo njeri veçan. Njerlu që s'unshehet vdes para kohës të ndaun për rrojtjen e ti, e njeriu që unshehet, mbathet dhe mvishet, rrën më gjat në këtë jet.

Kështu âsht dhe më korpin e njeriut, për të cilën e tham, se âsht shtëpi e një familieje, në të cilën rrojn disa ndiesa, prej të cilavet në vdet donjë prej tynej, — gjith të tjerët qajën dhe vajtojn idhun për atë që vdes. Përveç kasaj menxi rrojn të tjerët pa atë skokun e vet: dër, këmb, sy, mendje apo shpirt, pa të cilat kurri s' mandën me rrojt korpi i njeriut, se njana âogj e koepnt ndihën tjetres dhe kështu mon korpi.

Përandë zotëni leçitës, veni roe vedit dhe leçit me kujdes çfardo librush dhe unshe mendjen dhe shpirtin e vet me çdo dituni e nsim. Dhe kështu dot knaqesh një mjë here më shum se ajy që unshehet vetëm me buk e me gjell, e kryet e ti e të si doj shpellë të strazët, mungat prej çfardo dituzie e shpell në këtë jet. Dëe fort mir zotëni leçitës, se mendja dhe shpirti i njeriut ka më shum nevoj për unshim se sa ka nevoje barki i ti për unshim; sepse mendja ja shton borkut unshimin, e jo barki mendjes dhe shpiritit. Përandë arvëtu (per-

pigu) dit e nat dhe shëndëlle mendjen e vet tuj leçit çiardo libre, në çdo dialekt të gjuhës shqype, taj u fälënderit, se kie ngjeh të leçitish lirsët gjuhën e vet, për përparimin e kombit Shqypëtär, cilëa kombet e kjyrtetënuet na e quejn të egër! . .

Mekjon pra, zotëni leçitës, se dhe ju jini një fëmi e këti kombi, cilën bota e quejn të egër, a auk të dhëmbet vall, kur e ndien kët fjal të lig? A nuk të shkuqet fëtyra kur te xhnaojn kombëtalu tënde? At' kombin trim! At' kombin e ndiet së gjith kombet në Sinisit Ballkanit dhe fort shum i ndëgjuet me trimnisë e veta si komb mahtor dhe i ndershëm.

Përandë zotëni leçitës, uni s' kam turp të emënohem bir i këti kombi, por me madhështi thom, se jom shqypëtar dhe gjith aja po arvaten me kjon një mburonjës i mrekët për me moruejt të drejtat e këti kombi të ndëgjuet, cilën dëshnoj ta sho më aje shkall shum të nalt të dituris dhe të kjyrtetnimit, si shum kombe të tjer, cilët kan mjaft përparue në çdo maim dhe dituni.

Përandë pra, nisa ta shkruej kët libër, me të cilën due me i shërbye kombit vet me sa qe më mundet, për mos me e kon në at' arresën e madhe, se asht turp për më, bijt e kombit Shqypëtar, të rrim edhe më t' emët tuj mund me i pra aje dobi, pa mos me ç'tue se lypën të kleriti ata të nevojshmat mësime të nalta, e ani t'mërrëzes pesdën më dër dhe të dalën me fushët botojsvet. Me sa që na mundat pra, me një gax të madh, pa mos na u drëdh dora as' pak prej mësimis jon, prokem pesdën dhe nisëm me shkrue kët libër, cilëa besojm, se tën ata t' vëritetët shqypëtar do t'a presën me gax të madh dhe do t'a leçitin me sujdes për të mirën dhe përparimin e kombit Shqypëtär, cili të rrojne bashk me gjith ata bijt dhe biat e vet!

Josif Jovan Bageri

Shqypeia.

Shqypeja âsht ajo mâ e forta shpez se të gjitha shpezët e malit dhe rron me qindra vite në këtë jet. Kjo shpez bon shum dome qjesdjes, se u bie shperavet dhe i çkyen. Kjo çkyen: dorkoda, drena dhî, dhen, lepëra, gula dhe të tjera. Ka ndodh dhe fushnja prej gjepi të rrëmbejne shqypeja. Shqypeja rri e drejtuel, sikur mbahet më të madh. Fleturon me guxim në fyromët dhe s'hutet as pak. Me të shtrembëtin kepaç, cilen e ka shum të mprehët — çpon dhe ata mâ të fortat lëkur të bagëtîavet dhe gjith se çka i bie në thojt e fort, âsht e hupun. Ndbe në ata kohët e kaluetа bota e ka habit për vetiat e ksajë shpezе. Kjo shpëz nuk quhet vetëm mbret i tôn shpezëvet, po âsht dhe pushtetis i vërtet në fyromët.

Shqypeja e mbanon furrikun e vet në ata skepat e malevet ndhej, ku kënib e njerîut s' mandën me shkel. Shqypeja i ruen me kujdes dhe me trimni t' madhe zoqt e vet kur jon të vogla. Me u ndesh me dëj armik të sajën shqypeja, më s' pari lypën t' hupine vodhin, e ani t' ape zoqt e vet në gojë të armikut, cili do qoft ajy. Në vjesht shqypeja alet prej malevet nalt në ata skundijt e malit dhe në fush, për me gjet më shum ushqim.

Shqypeja rritet fort shum e madhe, gjer në një metër e tepër, kur i shtallën krahet, zin vend gjer më dy metra e tepër. Kryet dhe qafën e-ka t' mbuluet me penda t'buta. Rrënja e kepaçit i âsht e rrafsht, po maheja i âsht e kthyet si çingel. Këmbët i ka t' verdha, të mbulueta me penda dhe fort shum të fôrta. Kû ne këmbët ka kuër gishta shum të fôrt, tre në shpullët dhe një ne thembrët këmbes. Në sicilën gisht ka thue t' fôrt, me të cilën rrëmben plaçken dhe e çon në naltësiat, tuj fleturue në fyromët dhe bîs aty kue ka furrikun e zoqvet sajë. Në atënin e jon pëllen shum shqypa, prej të cilavet dîsa jon shum të bukura; po mâ e bukura âsht ajo, që ruen zoqt e furrikut vet, bijt e Shypënis.

Fjal të vërteta.

Njësia ben forcin —
Dhe bashkimi kâ fuqin!
Cili komb kta i kâ —
Kurri s'vritet vlla me vllâ. . . .

Sëcilli njeri
Për t' mirën e ti,
Fajin ja xhalo,
Po shpejt, mos u voso.

Kush njohën fajet:
Ntrachet e majët,
Se do mëtimin
Dhe gjën shpëtimin.

Kush kërkon t' vertetën! —
E fiton gjith jetën,
Se shpëton prej territ. . . .
Kështu dhe prej territ!

Kush âsht udhëheqës
I njerzëvet mbun,
Lypën t' xet dorin
Dhe të jet i dëtun.

Penda e shkronjtorit
Nuk lëvizet vët,
Po mendt e ndritit —
Mbaroja pun në jet.

Ajy që merdon —
Bukur kuvendon,
Se mendja i pleft
Dhe të mira mbiell.

Kush heqën në t' erret, —
Sî shehë se ç' ka në fierë:
I ngrati pengohet —
Dhe në të fërgohet.

Ujet, Zarmi dhe Nderi.

Njëhere ujët, zarmi dhe nderi kishin thën të ndhëtojn përhere bashk. Para se të nisin në ûdh, këta kishin dash me dit, se ku dot gjinden në ndodht se hupën dikuj prej tynej të treve.

— Ku t' shifsi tym, aty jom unë, thot Zarmi.

— Ku ka noti, aty jom un, thot Ujët.

— Po ty, pyetën Nderin, ku me t'kërkuet?

— Mû, përgjigjet nderi, kqyrni e mos më hapni, se nâ kurkund s'mundni me m'gjet. Përnde kqyrni mir dhe rueni ndezin, se s'gjindet kurrî.

Atëhia ky emën i bukur!

Gjithkush e di, se çdo me thon atëhi. Atëhi âsht ajy vend, ku u ka lind njeriu; aty, ku i ka çel syt dhe ku âsht rritur. Atëhi âsht gjith ajy vend, ku flasën gjindja një gjuh dhe kan një pal vetia dhe hoje. Atëhi âsht ajy vend, cili quhet dhe emërohet me at'emën cilën ju kur e ndieni, — e rrebën zembra.

Gjith ato âr e livadhe; bjeshk e futha, male e kodra, cilat apën

penën e vet në kohët vet: ku rronjësit e këti vendi, gjith gjindja po lëvizet dhe penon e unshehet pej këti vendi — kjo âsht një atëmi e gjith atynej rronjësve në këtë vend, në të cilën folin një gjuh dhe kan një gjak. Kjo âsht atëmi e gjith atynej që rrojn në këtë vend, po dhe atëmia jote, O! leçtës.

Ti këtë atëmi e ndien, e kqyrën gjithkund: në at' dhomën e vegjël ku t' përkundte âma jote; ata shokët dhe shoqet e tua, me t' cilët luesët çlardo loga; vorret e stërgjyshvet, ku shum here kie pa âmën bënde të vajtojne e t' qajne për të vetët; gjith ata kopështa me pëm, ku ti mildisnje dhe hanje; gjith ato valle dhe dasma ku i kie pë; gjith atë bagëti, cilen ti e ke ruejt dhe u kie knoq prej bylmetit; gjith këta që ndien dhe kie mall për të gjitha — emëtohen me një emën dhe ky emën âsht: Atënt! Përande perpiqu për këti vend dhe mos ni më në errësi, O! zotnit leçtës.

Shtëpia ime.

Sa e bukur aja shtëpia,
Ku un u kam lind;
Për mâ kjo âsht atëmia,
Se këtu u kam gjind.

Gjith kuçë ku i ka nâ kryet,
I âsht atëmi;
Mas' kujtojn aa âsht gëzojet,
Së busur e di.

Mâlli i âmës.

Nje punëtor me t' shoqen dhe me fëmën e vet rrotte në një shtëpi, cilën e kish marr me rrog. Ky përbere kur shkonte në pûn, i porositte së shoqes për me i pru drekën atje së pusët ku punonte. E shoqeja përbere i shërbente kujtkut vet. Një dit grueja mbas si gatuejti dhe bani gati dreqën — e vû foshnën më gjum dhe shkoj të çojne atillën së shoqit atje ku punonte. Në at' koh nëodhën dhe ndizet shtëpia e fqinës! Ojer sa t' vine grueja, ndizet dhe shtëpia e aaj prej flagës që mon shtëpia e atërrdejsit.

Mëdhet gëndja për me ndih të shymbin zjarrin dhe disa po mundohen të thejn derën për me hy mbrenda të shpëtojn foshnën e gruas dhe teshat e saja; po flaga keq zu t' madhohet dhe kurkush nâ s' guxonte me hy mbrenda. Në at' koh e mbrritni dhe grueja e vërtus tuj bërtit: „Oh! un e mjera! djali mu doq!“ dhe nturet

në flagël për me shpëtue djalin, cilën edhe flaga nuk e kishte mâer.

Kjo me vrap i ngjitet shkallës, përpëdhet flagës mbrenda dhe e gjën foshnën e vet, pa mos e mârr edhe flaga tuj p'sk'llue. E rrëmben foshnën kja me nxitim si e ĥabitun dhe e mbështjell në zkundijt e gekuve që kishte t' mveshuna dhe dël përjashta tuj u djeg vet flâg! Tymi, nxehtia dhe avulli e zabushtiën, edhe flaga ja doq petkat dhe flokun e dheut; po kja mundi të dale e gjall bashk me foshnën përjashta. Mbas si dolë jashtë — ra në dhé, se u mâll prej frige se mos i digjej djali. Përveç kuejt u përvëlue prej flaqet në shum vende të korpit, tuj nxetë foshnën prej flage.

Gjindeja rrëmbej foshnën dhe dita rrokëta gruen, të cilën e qiten në spezarit për me i ndih, se u plague prej flagës. Po sa erdhi në vedi, zu të pyskëlojne mbrenda në spezarit: „Oiche djalin, djalin ku e kem? Njanuna ti shoh djalin a e soni të gjall!?“ E mirën gjindja dhe e bën të djali grues, cila si e pa djalin se e ka t' gjall — peshoj s' lëruani dhe u agushallue vetëm për shpëtimin e gjallmit foshnës! Të tjerat teshë ju dogjën të gjitha dhe grueja e vorfun, fort shum hoqi koq prej fluskavet që ju bon prej flagës, cilat plaga ja bon për shpëtimin e lëmis vet. Gjith ata të dëshirbëtunit ana keshtu vuejn për lëmin e vet, pa lëmin e lë mangut kurrën për çdo send dhe në t' errët!..

Mälli imë.

Arnë e dashun, shum mâll kam,
Me lot m' k'sh flig! . . —
Un prej teje jladun jam,
Asde hyne n' flig!
Ndon se Ti je shum e ngrât,
Po kie shum vlës;
Gjith lëmit u ep nrât . . .
Çdët kie shpës.
Të kam dashun, yll jam,
Kurrë mak harroj!
Do t'a di, vërte të thom, —
Gjer sa un të roj.

Sende të vërteta.

Njeri pa liri —
Asht si peshk pa uje!
Për shpëtimin e ti, —
I hiadet gjithkujt.

Njeria pa nisin —
Përbuzë n' pesin! . .
I thot ljeiër kujt —
Një leter më shkujt.

Njerzët e pi bëa —
Rëjon me kërë shpres:
Tjetrin me gënjyet,
Për at' gjën e vyet.

Mbreti pa mahitë —
Asht si ëngj pa fmi,
S' ka doj sigurt —
Për mojtjen e ti . . .

Aj që do lavdi . . .
Vechen nuk e di!
Thot, se uni jom;
Gjith t' bindun i kom! . .

Njeriu pa fee! —
Asht por si rrëlee! . .
Përhere bon dom,
Pasha Zon u thom.

Njeriu pa t' holla —
Mbështillet si bolla!
Në ândrra notën . . .
Si bërk pa tejmon.

Ajy që s' puron . . .
Në qumbështë nolon!
Po aj që punon —
Dhe për buk duron! . .

Kush kërkon të dinjën —
Lypën të përpiqet —
Po për të vërtetën, —
Nivoset edhe ntiqet! . .

Shum vet aldhetër —
Kan zën ûdh të mbar;
Tuj punu për kombin, —
Perbuletin dhombin! . .

Një plak dhe mordja.

Një njeri pl k dhe shum i vorfun, përdit shkonte në mal për dru, edhe mbas si i prite ngarkonej dhe i bânte më krah gjer në shtëpi. Njëhere tuj ândh prej malit ngarkuet me bâre në korrist, — ri për me u çlodh pak; pa mekjon se plak dhe fort shum i lodhun, thot: „përse vall a' vjen kjo mordja të m' shëlbejne prej këtynej mundimeve që kom?" — Mordja hodas i rrëfehet paca plakut dhe e pyetën: „përse më thnet, o plak?" — Të shtrra për me m' ndih të ngrihem me barrët, se s' mundi të ngrihem vetëm, i thot plaku tuj u drîdh mordjes. Mordja si e pa se i dhembet plakut për gjallimin, e la t' mundohet edhe dhe shoj.

Përtesa dhe vorfunia.

Përtesa njëhere kishte thon:

— Uni shum shpesh dua të vete në gosti te gjindeja, se atëhere kur vete në gosti — bohet një ndryshim në këtu njerëz. Te cili njeri që vete, ky e le punën dhe gjith ditën e shkon tuj u shtri në doj hie dhe mejton, se si e gysh me i bô koç do kujt. Ky njeri s' mendon sot për neser dhe s' ka as' një regull në punët dhe në shtëpin e ti. As' që ka rend e gogësi, edhe kështu një njeri, nuk di se ç'punon e se ç'bâ.

— Ja dhe uni se kà po të ndjek, thot vorfunia, përtesës. Aty, ka ke me ky ti, dot ky dhe un, se ku që kemi hy bashk me ty — gjithkund u ka shkue prap puna dhe ajo shtëpi nì s' âsht shtëpi, po dobësohet dhe rrënohet. E gjindeja e shtëpis: shnuhet, thahet dhe gjithnjë kan nevojë për një kaçoce bùk. Keq vorfunohem dhe mbasandej disa njerëz prej këtyne — bojn shum të hëqja.

— Hajde, shok i pa ndam kurri prej neje, përtonjës, të nisim e të shkojm ku të duesh, thot vorfunia shokut vet, përtonjësit.

Zihen dôr për dore, përtesa dhe vorfunia dhe nisin për me shkue njeri më njeri për me i bind të pertojn dhe të vorfunohen. Mos i prini pra, këta gostiër, se u bojn dem

I mbetunt pâ mësim

Një djalosh i moshës, gjashtëmbëdhet a shtatëmbëdhet vjet, kur kqyrën në at' koh vjeshte, se fëmia tuj u gëzuet shkoja në mësonjëtoret të shkrahea për sëmë mbas gjodhjes dy muejshve, për molin që hyn të zgjatin shëndritjen e vet — i merr mbrapa dhe djali i moshës, cili do me u shkue për mzënës.

Fëmia ku i qeshen, ku e kuzëtojn e ku tallen me mosharakun djalosh, po ky aspuk s' deshte asc ja dit sepse ju qeshkaa bota. Ky niset mbas fëmis dhe hop, hop dhe dreji e në mesmtoret dhe i del përpara mesonjëtorit në dhomën shkrimtore, aty ku shkruente fëmin për mzënës, tuj ju kqyr „dëshmiat", cilat i kishin mbr para gjodhjes per vitin e mësimit që shkoj.

— Mir mingjesi zotënj mësonjës, thot djali i moshës.

— Mir se erdhe bir, i thot mësonjësi dhe e pyetën.

— Ju përse kini ardh këtu?

— Due të shkruhem mzënës, thot mosharaku.

— Më t' cilën të ndame?

Më të parën thot mosharaku.

— Si më t' parën! — Sa vjet kie ti? e pyetën mësonjësi, tuj u merekullue!

— I koin po thuej gjasht—shtatëmbëdhet vjet, thot mosharaku, tuj u skuq prej turpit që kishte.

— Përse gjer tani s'ke shkue në mësmtore, e pyetën mësonjësi dhe fëmia po e kqyrin si t' mahnitun

— Ndiha âsës në punët e shtëpis dhe të bukësis, thot mosharaku.

— Po tani përse i le dhe s'u ndihën mâ prindvet tâ?

— Ù vorfënuem shum dhe s'kemi çfar me punue, thot mosharaku, tuj e ngjat fjalën.

Këtë vjesht kërkova pun të punoj, po kurkund s'munda me gjet. Gjithkund më thanë: „Se s'dikam të shtrenj e të leçiti, përandë nuk na duhesh! Ne na duhet njeri, cili të dine me leçë dhe me shkruejt mir e bukur.“ Përandë uni kom ardh këtu që të eш msoni me dit të leçiti dhe të shkruej liresë.

— Më dhimbet fort shum, o' djalosh, po s'kurdi me t'ndrr për asnjëhën, se je nä mjalt i mësuën, i thot nëpunësi. Po përsëri i dha një kurash dhe shpresë, tuj e këshillue të shkojte për pranuje në mainoret prontare, «llash për se shpejti dgi çilen o për ja djesit e mësuën, se s'dont nä t'kjet njerez t'pa msuet. Sikë pra, me regjë në msinoret e pranujes, se dot' msohesh shum shpejt të leçitish dhe të shkruejsh.

Djali i msuën i tha lamtumir msuejësit dhe dali përjashta, po shum i hatërun dhe i mallëngjyeshëm, se i dhimbej shum për kohën e shkuet kot në kotinat. Qajti djali i ngrat për kohën e art për at' kohën e nevojshme për msim, po përsëri e kuruar, se msojsi i tha se dot msohet ne msinoret prontare.

Proverbe.

Pä mësim s'kä fitim. — Njeriu mësohet, sä âsht i ri; po dhe gjithnja gjer në pleq ai. — Mësimi âsht një pasuni, lum ajy që e di. — Ajy që s'di mësim, âsht i verbët po kush di, ka katër sy.

Ënjtia vet lëvdohet. Kombët e rrenës jon të shkurta.

Pika pikën e bohet det; kush' nuk ruen qindarkën, hapen grosha.

Kush nuk e ruen aso që kä, kurr s'mundën me pas ato që s'kä.

Aresha e ujit, valle nuk lsun.

Po të ndëgjonte Zoti korpin, as një gomar s'dot' mbetej i gjall në kë jet.

Kür të kqyrish se ujët âsht i turballuet, mos Shkil në të.

Kush rri urt, merckullia nuk she!

Kür kä në kuqët, kä dhe në lugët, po për shqypëtarin dëti kas të bohet, lúg s'dot gjunët.

Maca kur flë, miję nuk zë.

Vena dhe të mendçëmin e marron.

Shum nä leht âsht të shpëtojsh një njeri të mbytun në pus, se sä të shpëtojsh fanatik, fodük, poej verige të fës, predykonëzit e të cilës e kan verbue, tuj mos i predykue të vërtetën fee, dhe kështu kan mund me e mbërthye në verigs të forta.

Një Hindiak dhe një Engliz.

Dita hindës kishte zën një djal të ri engliz dhe e kishin shkëlavue. E nlidhën kët djalosh për një drû dhe po përgatitëshin ta vrasën kët djalosh!

Në at koh e mbrrini një plak hndiak dhe u thot njëkombëtavet vet kështu:

— Mos e vritni kët djalosh u lutem, po njamaima më!

— Mbas pak mendimi u këshilluen hndiaket njani me tjetrin dhe filluen me ja dhën njëkombëtit vet, plakut hndiak, djaloshin engliz.

— Plaku e xgidhi të skëlavnetin djalosh dhe e çoj në kasollët vet, ku fieti një nat me djaloshin, cilën e gostiti shum mir.

Më të nesërmen si u ngritën prej shtratit, hongëra pak buk dhe plaku indiak e mbëlenoj djaloshin **engliz** t'a ntjeke mbrapa plakun, edi u n'a nj ûdhë. Mori udhën e gjat plaku bashk me djaloshin dhe mbas si hecën njatë ûdhë — u afërnen ngjat kufis Englitenës. Atëhere i thot plaku hndiak djaloshit engliz:

Njerzët e juej m'a vrân birin e im të dashunia fort shum, po uni due me t'shpëtue gjallimin tënd, se kështu e do njerëzillëku. Shko tani, hajde udha e mbër të kjoft! ja së ku u afërove vendit vet, asnjë atëmos tënde dhe fisit vet!

Engliz zu t'merekullohet! (çuditet) dhe i thot plakut:

— Përse tallesh me më? Unë di, se njerzët t'an e vrân birin tënd, dhe ti tash do me mbër gjakun e ti prej meje; po t'lutem, bon se ç'ke me bë me shpejt, se më dridhen komb e duer dhe më mehen zemra fort shum për gjallimin e vet!...

Hndiaku i përgjigjet djaloshit:

— Kur bolëshin gati për me t'vrâ ata atëdhetarët e mi, — më në erdhi nëmendi biri im dhe m'u dhëmbot fort shum, si për të, ashtu pra dhe për ty!... dhe kështu menda me t'shpëtue prej gjakesorvet që ë rnjesh... Përande nuk luej, as'që tallem; po shko dhe udha e mbër të kjoft shokjalin!...

Hndiaku e vërtetoj dhe e liroj englizin, cili prej gzimendi se shpëtoj prej nëcdjes! — fletrroste, se kë edhe dit e jet për me zrojt në kët jet.

Mbas si ju falnderit fort shum shpëtimtarit vet, ati plakut hndiak, djaloshi, cili i tha plakut:

„Jamiumir i dhëmbotçëmi dashamir dhe njeriëdashës hndiak" dhe nisi për në atërit vet, cilës ju kish ikë'ue me ndihmën e plakut shpëtimtar!...

Ah! mekjon kështu t'bojn gjith ata që kërkojn me mërr gjakun

e të vetëvet, cila nuk âsht trimëni njerîu njerîn, t'a vrase dhe t'a thesin për si bagëtîn.

Mendoni mir dhe boni mir, e jo keq, se kush bon keq, e hâ dreq . . .

Pàra fëtyres Naim Frashërit.

Fëtyr, o fëtyr, hîz gjeniu!
Ti s'kie mish, as'kie gjak . . .
As'gjë je mvesh në korp njeriu, —
Për me hap gojën e me m'fol pak.
Nuk të kjemi më, âh! nuk gjallon;
Oh! keq të ndrypi mordja e zezë!
Po Shqypënia kurr s'të harron,
Se me t'vërtet Ti e ki zdërë . . .
Kush mënd me mshih shëmbllnin Tënd?
Librat me vjersha, Ty predyjojn.
Tën Shqypënia me kta a mend! . . .
Dhe Ty gjithnja kënk dot këndojn . . .
Ka me u hap, dobe trathtôr;
Po emni yt, kurr s'harrohet;
Vjershat ç'ke shkru, Ti, o vjershtôr!
Dhe trathtori sot pendohet . . .

Hekuri na duhet.

Hekuri âsht një metal fort shum i agurët. Ky metal gjindet në shum vise të dheut; këti rrâ e dërmojn njerëzit dhe e punojn. Edhe në viset t'ona ka shum prej këti metali, po ëdhe nuk e kërkon t'a gjëjn dhe t'a punojn. Hekuri âsht mâ i nevojshëmi metal; pâ këtë gjindeja s'mundën me mojt asht si duhet; ja sikundra mon tani mir të âla vise ku ç punojn për çfardo vegâsh, cilat pëdoren për mâ mir mojtëjen e tjetrit.

Për me u vërtetue, se hekuri na shtëmben — sicili let' pyese mâjgjetarkën; a mundën me na pjek një pesâk, apo një fel mish, pa sâr e pâ mish? E mashi dhe skara jon të mbaruete prej hekuri.

Pyetni dhe lavërtarin, a kishte mund me çajët dheun pâ unjtë e pâ shât, me t'cilat vegla punon bulku dheun; dhe a kishte mûnd me kôrr e me kosit pa drapën e pâ kosë! Gjith këta vegla pra, dhe shum të tjera jon të mbaruete prej hekuri.

Na shum here kjemi pâ mashën dhe shum të tjera vegëla, cilat i vëm në zjarm dhe shiqen prej së rrezhti, por nuk çhriken. Hekuri çkrihet atîhere, kër âsht në një rrezhtësi fort shum të madhe.

Në shkollshim në punturit të do një hekur punonjësi; na dot' shohën, se ky kë një votër, rrethsë cilës kë një mëshik dhe fryn zjarmin, tuj hajnat rrëshikun me një drong nxënësi i hekur-punonjësit. Mjeshtëri shtie një copk hekur në votrën me zjarm, e nxënësi i ti, (çiraku), hajnatën drongut, me të cilën, tuj e ngrit dhe unjë rrëshikun, ky nfryhet me fyrën dhe kështu e fryn zjarmin në votrët ku është copka me hekur. Kjo copk hekur, e shtitun në votret me zjarm, shuqet dhe e nxier prej zjarmit të kuqe mjeshtëri dhe e ve përmi panxën, (kuvëndin-tezgallit), cilën copk hekuri e rrehën me çekiçin dhe e ntallon, tuj e gatuel për çfardo vegël të nevojshëm njeshtëri.

Hekurin nëpër fabrikat, për çfardo vegël nuk e rrehin si hekurpunonjësi, po e ntretin. Në fabrika, ku me mia vet punëtor punojn mbrenda në ta; po dhe shum vet për me nxier veçëm një urtilim,— vdesën nëpër fabrikat, tuj u përvluc e tuj u vra prej maqinavet e prej hekurit. Shum vet jeshën sllog, pa dër, pa komb dhe pë sy e të tjera.

Puntori i vorfun, si shum mundohet, po me djersët e tia, fabrikanti pasunohet!...

Sende t'vërteta.

Fëllosilla —
është urtësia;
po dalë shkohet —
kah vorfënia

X

Një libër e shkruetë
është gjë e bukët;
por, tuj këndue —
gjëra gjë të ngrohtë.

X

Gjithkush kujton,
se së këtë jet:
është pasunia,
gjë e pa nxjet!...

Për me u marrveshë
gjith njerëzia:
lypën te flaket
në deet vorfunia!...

X

Dielli nuk kqyret
pa mos trupat syn!
Po së zjarmi hyret, —
per atë që vyn!...

X

Siguri në jet,
në dunì me gjet: —
rrohni dashurin,
pë vërtetë vorfunin.

Lëngimi shëndoshet, po fjala e lig s'harrohet kurrë në këtë jetë.

Besimi i verbët është ënnë e mëninit, se shum vet nan dullakun e nderit — hoje ata më të mdhjat të ligë dhe të kqia në këtë jetë.

Guri i kërqeles.

Guri i kërqelit ásht njáft i përhapun mineral. Në disa viss gjinden shum kodra dhe male prej këtij guri, cili ásht prej shum llojesh ngjyra: Të bárdh, të vërdh, të kalter, të kuq dhe të zi. Gerin e kërqelit mundim ta dajën prej gurit tjetër kështu: kur i shtiemi uthull, ky zë e shushtitën dhe bon shâu, edhe lëshon flluska prej uthullit që i shtiemi gurit kërqelit.

Ky gër përdoret për shum pún. Me këtë gûr na mbarjom shtëpia dhe përpiekim arët; po má shum prej këtij guri mbarohet kërqeleja, prej së cilës e ká márr dhe emnin e vet: gûrë i kërqelit.

Kërqelen e mbarjon kështu: E marrën gurin e kërqelit dhe e rendisin në pjekatore (fûrr), cilën kastan e përgatitin për këtë pún prej cigllash (tuhllash). Kur i rendisin gurët e kërqelit në pjekatoret, i lân të rrall për me gâs gaurrina sërvedi që të punojne flaga për me u djeg mir. Gurëvet kërqelit, cilët jon të rreditun në pjekatoret, ju u ndezin zjarmin përlundi dhe i afërojn unat për me bo flág të madhe gjër sá ti shuqine gurët si vedin flaga. Mbas si të shuqen mir gurët — i hjekën duht për shumoni dhe kështu gurët e djegun zën të ftohen dala kadale. Edhe kështu tevona i qitin prej pjekatores të bárdh per si dëbora.

Këta gûr të djegun dhe të bárdh si dëbora, thehen shum shpejt, se ashpërsohen e thërmohen prej së ashpërti. Këta gûr ná emënohen kërqele e pa shymbun.

Kûr shymbet kërqeleja e pa shymbun — shymbet vetëm me ujë, cilës kur i lëshojn vla e ujit aty ku e shymbin — kjo zë dhe shkaktun tuj value me një fuqi të madhe, dhe bohet e nxehët fort shum. Këta gûr të djegun njëlloj dhe tani të shymbun me ujë të ftohët — bohen si gûll i nxehët dhe si dhallët i bárdh cili emënohet — kërqele e shymbët dhe përdohet për me mbarue mûr e për me lyet shtëpiat, cilat bohen të forta dhe të bardha e të pasta.

Në dashçim pra, të pëlqejm me ket kërqele grill (zili shurë) e djegë, na dot' bojm një brûm të kalldërt, cili brûm i ugjitën gurët njëmbi për tjetri për me u mbajt fort në mást. Dhe kështu shtëpia e nxrehët me kërqele — nuk rrënohet, po mbahet fort dhe esi kundra çfardo fuqie e pa drashtun për rrënúsin e saj. Ky brûm i kalldërt, i përziet me kerqele, grill dhe ujë — emënohet hzorasa. Në këtë përzierje i shtjet dhe ciment — athere bohet shtëpia si hekur e fort.

Shtëpiat e mbarueta prej cigllash të pjekuna dhe të lyeta me këtë brûm të përziet me kërqele dhe grill, në vendt baltës e të gurit — bohen ná të forta dhe jon ná higienike për shëndetin e njerëzit, cili zvon në shtëpia, e jo në shesht pa kalm.

Përande âsht mâ mir t'i mbarojm shtëpiat me ciglla e me tjegulla, e jo me gûr e me balt. Gurin mundim t'a përdorim vetëm pâ fundamentin e shtëpis, po dhe athere lypën t'përdorim horosanlo në vendt të baltës, e jo baltën në vendt të horosanit.

Repat mbân nginjë.

Repat (petabet) bohen shum të mira vetëm në vendt të brydh. Në dhee, cili âsht me grill. Mâ i miri pleh për repat âsht plubëni i kështenët dhe hânî i drunit. Repat nuk e durojn plehët athere kur jon të mbjellura. Përande âsht mir të përplehet vendi nja, a dy muej para se të mbâlen repat në at'vendi.

Prej vendit renjët dhe të përplehuath për së shpejti, dhe prej vendi, cilën nuk e zë dielli, — repat smuhen. Këta zôn një lingim, cili emënohet: „Kalbësi ujit". Prej këtî lingimi gjethi i repavet u mbulohet me pika të zeza, e repat kalben dhe bohen si qûll i zi. Për me i shpëtue repat prej këtî lingimi — lypën t'mos i mbiellm në vendt të renjët dhe të përplehun rishtas; edhe ku kishim mbjell vëtin e kaluet, në at vendin ku kishte lingim. Përveç ksajë, lypën t'mos përdorim për fir repa të kalbëta e të smuna.

Në shum vise të verfuna ku nuk bîn drithëj, repat zôn vendin e bukës. Ne shum untîa e zîa repat kan shpëtue njerëz prej moedje. Ja se perse âsht mir gjith ata që jon bulqer — të mbiella repa, cilat u paguejn mund'min e tynej shum shtrent.

Prej repavet bojn: kôll, mielI repash dhe rakî. Përveç ksajë, repat jon unshîm i shëndosh dhe për bagetin, edhe për pulat, cilavet ja u xjen të zieta dhe të përzieta me krunde, a po të stërkatuna me pak mielI. Gjith ata repat e pâ bôta e të gjelbura (të bjera) — jon helmonjësa, se kan helm në ta. Përande nuk bon të hâm repa të pa bôta, se dhe galushpat e tynej bojn dom gjith kojë.

Teja bon dom.

Gjithkush e di, se teja bon dom tuj brit e tuj prish petkat (robat) e leshta. Mir, po pak vet e din, se teja tuj u unshye me leshat e vjetra, çpiken të rea. Teja i vojën voet në petkat e leshtâ dhe në lëkurët; po kjo athere kur vojën, nuk âsht mâ tejë që bon dom, por âsht një fleturashk, shik mëndashi, cila po sa vojën, ngordhën. Voet e vojuna prej ksajë fleturashke, shik-mëndashi, mbas dy javësh bohen krymba aty ku jon vojun. Ja këta krymba jon teja të vogëla, cilat bojn dom. Këta shum shpejt ritken dhe kan nevojë për shum unshim. Tejat me ët të madh i hân lëkurët dhe teshat e leshtâ, se vetëm këta a shërbejn për unshim. Këta i brîn qimet ins, imë dhe

bojn gati petka për vedhë e vet prej këtë materijalë, prej të cilit teja mbaron një strajc, cilën e lë më një lartë të çelun! Në të këtillash strajcash rron teja, si kaçamilli (burbuqi) në gëlvozhdët vet. Tuj u rrit dit për dit teja, strajca i vogëlohet; po kja e brin dhe e shton, tuj i aggit, apo tuj e arrnuel dhe kështu e gjëndon strajcën, që të dilën rron. Kjo shum here e gjëndon strajcën gjer sa të rritet oë plotësit vet

Mbas disa javëve krymbi tejë mbeshtillet në një rret ënde dhe bohet shik-mëndashi. Prej ksajë fleturon një fleturushk e kaltër, cila ka një çkëlqim metali. Kjo fleturushk më nuk brin: petka, lëkur dhe të fjerruna, po vojën në këta voet, prej të cilavet dalën të domshërrit krymba-teje.

Shum dem bojn tejët gjindjes, tuj ju bëtë petkat, lëkurët, leshi, shlangat me lesh, kadelkat, të fjerrunat dhe shum të tjera; po tani njerëzit u kujtuen se si të rrhen prej tejvet, se e gjetën brin kundra tyuej, cili është: një frëndafilli dhe nettalin. Prej erës këtynej tejët, kryatbaleshët, mizat, dhe shum të tjera shtërpinj ikin. Kështu lash mundin me i ruel beshet të shëndoshë, pa mos na u bo dem.

Shkët e mëndashët, prej të cilavet dalën tejët e domshëm i rucjin fort shum mir dhe i kqyrin, se këta jon pasmi e madhe për njerëzin. Prej këtynej mvishemi me petka të mëndashta në ditshim ti rucjin e ti punojn.

Mbreti dhe gotat e tia!

Një mbret kishte mledh një set gota (kupa) të çelqta, cilat ishnin shum të bukura në ata kohët e kalueta, kur mbretnoste ky mbret. Ky këta gota i kishte rendit më një dhom të tn, ku kishte dhe të tjera tesha të bukura, të cilavet shum ngeohej kuq i kqyrte.

Një oficer i këtë mbreti kish hy një dit mbranda në dhomët dhe pa mos' dash ndodhë dhe e thej një got, për të cilën mbreti keq u zembëtue dhe një me një dha urdhën për me u gjykue oficeri për vdekje! Më të nesërmen dit, kur urdhëni i mbretit dot' mbushej, — ardhi në pallatt të mbretit një bürr plak, cili menxi se mundohte me hec prej pleqënie pa mos u perëndue më shkopi dhe u lutej ruejtësvet mbretit për me e lëshue të dalë para mbretit.

E lëshuen plakun të dale para mbretit, cilët i thot: „Madhni e Juej mbret, uni di një tinëzi, një mjeshtëri të madhe për me mbarue gota të thyeta, cilat s' mundën njeri me i njoh se kan kjon të thyeta! Urdhënoni pra, Ju lutem, të më çojn në at' dhomëz, ku i kie të mledhunat e vyeta dhe gotat e shuemta, prej t' cilavet të kan thye një gôt dhe tâ mbaroj".

Mbreti u gzue fort shum dhe bafas dha urdhën pse **ma** po mbush plakut dëshira. Po sa e çuen plakus në dhomë, aty ka **fshin** gotat: ky u bie me shkopin gotavet, cilat i thej dhe i bon' thërrmi!

— O, i pafatshëm! O, faqezi, ç' bone kështu? I thot plakut tuj bërtit drashtun mbreti i zembënuet!

— Un e mbusha detyrën evet, i thot plaku mbreitit pa as' një brig dhe frig!

Ti për sicilën gjë të thyet një gjallin njerin do me märr, ja si kundra po mer sot gjallinën e oficerit! Dhe kështu për 19 gotat e mbetuna, të cilat kur të thehen: do me märr 19 gjallinet' kous-dhomësvet vet, ja sikundra po e mungon prej gjallimit sot **oficerin**, cili t'ka thye një got pa nos dash. Përandë asht mà mir të shkojne gjallimi im, se sà të shkojne gjallimi i 19 vetëve, për 19 gotat e tua, cilat mundën me i fitue dhe një nieri plak sà un' për pak kòh.

— O, plak, thot mbreti, ti kie të drejt, se të gjitha gotat që kom, s' vlyejn sa një gjallin njerin; përandë dhe un ja se ke po ja fali gjallimin e shërbetorit tim, oficerit, cili pa nos dash adodhi dhe e thej një got. E ty, gustitarit plak po të dëshmoj dit e jet të gjàt, se më ki dhon dhurat një shqis të madhe, shum mend, për të cilat kjesh mangut dhe shum i vonfen.

Me gustimën dhe shqisën e plakut, shpërnoj oficerit dhe vet plaku prej mordjes! për ândën e mbretit lig, cili u gendue dhe u bo një njeri i mir dhe i mendçëm me shqis të madhe.

Çpik pra, shum njerëz sà ky plaku gustentar dhe me shqis të madhe, se na duhi. Msohi pra, sa jini të ri, për me pas shqis dhe dituni e gurdin në pleqëni.

Prej gjith anësh mlidhen tôk,
po shqyptari a kà kôk?

Buron një e shkon via,
Tuj bò fugje po shkon laka...
Kryqzon male me lejthia,
Tuj një bjeshk dhe lustrët plaka

Rrek' e via kur shamohen,
Por si gjarpni kta hidhen!
Njana me tjetrën kështjen:
Dâse së aj' lug si vllazën mlidhen.

Pa mpejtën po shushullitin...
Një kënk këndojn kta ujdhesa,
Me zarilën kta t' mallitën —
Tuj na dhonun të mbba shpresa.

Kta ujsarje pika pika
Ker shumohen, bohen perse? . .
Gjuzion Drini dhe Radika;
Edhe Sukamba tuj shkumue.

Dëti mbushet, Okejani,
Mjalt nje shëmbëll kjo e keni;
Prej kti uji kryet lëni. . .
Or' shqypnar, se vllazën jemi.

Ata e biri dhe mâ e madheja tryes.

— O bir, a do me pa më të madhen tryes, ne të cilën unsheben me mija vet njerëz, më tha âta im një dit.

— Po, due me pá, i thash âtës! Si t' mos due të shoh kështu një tryes të merakullusshme?!

— Mir, më tha âta im, po duro pak, se uni do ta kallxoj (mëfaj) këtë tryes të madhe.

Me durim të madh uni zuna të pres.

Një ditë vere, më tregoi âta im për me m' shatit. — Na ju ngjitëm nji kodre gjer në kipet. Prej kasjë kipe kqyrej shum bukur fusha e gjërë dhe e pa shojshme. Në kët fûsh lëkundështin si dët i âret kalliji e ndërvet mbjellosa me ditët, të cilat e kishin pjek dhe ishin gati për me u kôrr.

Në kët' fûsh të madhe, përveç arëvet, kishte dhe: livadhe, kopështna, pervoje dhe vaisht. Këtu gumiste njerëzia si miskërronja. Këta pá mendsr punëtor, që gumisnin si miskërronja: punonin tuj këndue çfardo këngësh, prej zanitit (mellodis) të cilavet, ushtonte fusha.

Po sa ma kallxoj âta im këtë fûsh, tuj tregue me dorën e ti, kthehet dhe më thot;

— Bir, ja se ku âsht tryesa e madhe, cilën Perëndia me ânë të Naturës vit për vitë e vë para gjith atysej që jon të anët dhe i grishën ne të, gjith ata arvanderët njerez, të madh e t' vogël, cilët jon gostër dhe lypën t'i përvishen kasjë tryese, që të hân dhe të ngjajen koet shum mir.

Përmbi këtë fûsh, çvështnte qiellí prej diellit, cili hidhte shkëndijat e veta si gaca të ndezuna, prej të cilave bohej një nxehti e madhe, një zhûr i madh e i zahoshitun. Po një falanderje Perëndis, se ku dej here fryntë një êrë e nvecët, cila ndryshonte fytyrën dhe i fshirtte pantorët, cilvet u ridhnin djersët si krue.

Kështu sicili ajerí âsht detyrosjës, për me urdhënue në këtë tryes të madhe, cila shtrohet për vjet; e jo të hân dhunat ata, që përgatitin punëtorët me djers të gjakta.

Dyvet në pesëm, po njani trim!

Ishte një dimën i madh, kur një katundar po kthehej prej kjytetit për në katundin e vet. Fusha ishte mbushun me shum dëbor dhe kishte ra një mjegull e madhe, gjer sa udhëtari menxi se kqyrte udhën prej ballarit madh. Gjithkund mbretënonte një shurdhësi, një qetësi dhe një shkretia. Katundari po ndiente të mbërtiste me kuń në katundin e vet, për moś me e zën nata në fush; po tuj ngitue, fap dhe ndalet udhëtari! Ky kqyrën, se dy bisha të mbëdhaja po rrin në bisht përmjedisi të udhës. „Ulq! ah! ulq tha ky dhe ju nkrehën flok i e kuś dreqi përpiet! Kisi udhëtari tuj çajët mjegullën prej frigy prap fushës, po ulqët e pàn dhe e ntoqën për me e mbrrit t'a hàn katundarin e vorfun, cili ikte për gjallimin e vet.

Tuj ikun fushës katundari, pà një dru dhe ju ngjit me vrap përpjet për me shpëtue vetkun prej gojës ulqvet. Po sa ju ngjit udhëtari i ngrat drunit, — ulqët e mbritën dhe u ngkrehën në bisht te rrënja e drunit dhe hapën gojat për me u rà në gojë plaçka kuh dreni që të ngopen. Fushtë shum e madhe, cibuk i rrallë. Udhëtari i ngrat zû të ngrine mà dtunit!.. Mordja për kërë e afërue! S' ka mà shpëtim për kët' udhëtàr, cili me ngashërim dhe mallëngjyeshëm zû të qajtue! Po për fat të mir, ju se ku po ndien një zë kuniboue.

Ky po kqyrën, se një qerre po i afërohet ati drunit, ku ishìt hypun i ngrati udhëtàr. Sa po i afërojet drunit qerreja, aqë ky i vorfuni udhëtue po kuruzlohet. Kuejt zûn të lëvrasën, se muem erën e ulqvet, zilvet po u afërohen!— U ndal qerreja dhe krisi pushka e gjahtarit, prej së cilës rà njani ùk me turi në dhorët; po tjetri iku dhe nuer mallet.

Kthriti prej qerres një njeri i armatosun dhe po i afërohet ulkut vrât, cilin e zuni për veshi dhe e kthej në tjetrët kaś. Ky gjahtor ishte një tregëtar i pasun, po fakmonjtës i madh. Ai' kòh kur gzohej gjahtori për kàkunën e ulkut,—ngriti kryet përpjet dhe e pà udhëtarin e vorfun të mbështjellun si lëmç mà drunit! — Njeri! tha, gjahtori dhe një me një thirri qerreshtun, cilit ja tregoute t' gjorin udhëtàr, cili u kishte ngrì prej së fiohti dhe kish mbet pà gojë.

Tregëtari dhe qerreshta e xbritën posht njerlun dhe xùn t'a lërsojn për me ju çkarth dejt, se ishte bo si doj shtong prej së fiohti. Mbas si zû pak të lëvizinë udhëtari — e mbështolli tregëtari me petka dhe e hypi në qerret dhe shkuen prap në kjytetit. U derq katundari i vorfun një javë dit në nji shunëtore të kjytetit dhe mbas si u shëndosh,—shkoj te tregëtari për me ju faladerit për shpëtimin e gjallinit, cilën tregëtari ja shpëtoj prej gojës ulqvet.

— Me çfar gjà sendi, xotkë, shpëtonjës, dosi me ju pague

mundimin e zotëris juej për shpëtimin e gjallimit tënd? i thot katundari tregëtarit.

— Drût m'u kan sôs, thot tregëtari. Të më siellsh dika qerre me drû të mira!

Me një dëshir t' madhe dhe me çfardo falanderje kam me t' prû dika qerre me drû t' mira, i thot katundari shpëtonjësit vet, dhe shkoj më katund e i prû dika qerre me drû t' mira tregëtarit.

Mbas shkimit dimrit e dhi prendëvera, ajo koha e punës. E ndeshën (hasën) një dit tregëtari katundarin në kjyteti dhe i thot: „Ti fort mir e di, se uni t'a shpëtova gjallimin. Uni nuk kom nevojë për lavërtar. Zgjedho qoft dhe eja të larojsh dej dit në arë e mia."

Katundari i vocfun kishte punët e veta, po për mos me u tregue se s' âsht i falunderit, mbasheën dëshirën e tregëtarit. Po tregëtari nuk u knaq me kaqë shum të mira që i boni katundari; po e thirri dhe më të kona, t'i perpiekine acët dhe për shum të tjera prin.

Kështu shkoen dy vjet, tuj i shërbye katundari tregëtarit. Tevona në kryet të treta vit, në at' kôh vjeshte, cila lahte një vjesht e ftohët,—katundari kishte shkue në mal për me prê drû. Ky i kishte prê mâ drût dhe i kishte bô gati për me ngarkue qerren. — Në at' kôh, kur bohej gati të ngarkojne qerren katundari, — ky po ndien një zë të drashtun për ndihëm. Ky rrokën spatën dhe nturret me vrap më at' anë, prej kahe vinte zëni. Po sa doli ky prej malit në shesht, kqyrën, se një mûsh po përgatitet me çkye një njeri.

Katundari nturret me vrap dhe ja ntrasën fak në spatët krês arushës, cila rrekullehet dhe shtrihet për dheu. Kur kqyrën katundari, zë dhe merekullohet! (çudiet) se i malituni prej frigë të arushës— âsht ajy tregëtari, cili e kishte shpëtue njëherë prej ulqvet! — Mbas si erdhi në vedi tregëtari, ky e njohi se edhi âsht shpëtimtari i tij, dhe zû t'i falenderit katundarit, cili i tha, se s'ka përse.

— Po më lhuej, or' mik i dashtun, çfar të mire do ti tash prej mejë? pyetën tregëtari katundarin.

— Kurgjë s' due, përgjigjet katundari. Un jom fort shum i knaqun dhe i falunderit, se munda të shpëtoj një gjallim njerîu, cili âsht fort shum i shtrenjt. Mâ t'madhe çpërblim se kësë uni nuk due, se kjo âsht detyra e secilit njerîu për me shpëtue njerîn prej rrezikut — E sa pra, mâ shum vëllai vëllân? ata ajëgjakësit e vet.

— U turpënue fort shum tregëtari prej katundarit dhe tha: „Nuk dot' jem më lakmonjës dhe argjand-dashës në këtë jet, po mirbonës dhe njeridashës".

Cili pra, prej këtynej së dyve doli më trim? Mirrevesht fort mir, se katundari. Përsnde dhe ai, or' zotëni leçitës, lypën t'i

shëmbëllejn katundarit përndëllonjës! e jo lakonjësit tregëtër, cili e kish robnue katundarin e vorfun, për me i punue punët tepër se dy vjet, sepse e shpëtucka prej nji rezike t' madhe.

Kush bon mir në këtë jet,
Përëndia e kë gjet! —
Po kur e bon ky dhurât,
Atëhere s' âsht i ngrât...

Një katundar dhe shieja e mîr.

Një katundar kishte ardh në kjytet për me shit drith e lësh tregëtarvet. Ky mbas si e shiti drithët dhe leshin, blëu disa të tjera ngulita për me i çue më shtëpi. Mbas si i mbështiell mir ky të blejtunat ngulita — vete dhe erë para nji tregu (dyqani) për me u çlodh pak. Ky treg âshte një kafehôa, në të cilën mlidhështin kjytetarët për me shkue kohën e art tuj luejt me kârta e me tabla dhe të tjera loge.

Në at' kôh dreke zûn të dalën njerëzia prej kafehonës, tuj përshëndet njani tjetrin: „shieja e mir—shieja e mirë". Katundari shtrri ngjat vetes një të njohun dhe e pyetë: „Çdomethon kjo fjâl që thôn këta njerëz njani tjetrit, „shieja e mîr, shieja e mirë?" Uni aot e gjegja këtë fjâl, po nuk e marrvesht se çlomethon; përnde ju lutem të m'a kallzoni këtë fjâl, se due t'a di. I njohuni i katundarit, kjytetari, kallnoj mikut vet katundarit, se fjala: „shieja e mirë", domethon të kjesh usul. Në kjyetë gjendeja dëshuon të ontohet që të hasë më mir dhe më shum sill. Domethon të hân buk e gjell më shum. Katundari i vorfun zû të bojne kruq tuj u merekalluet!—Lavdi paç, O Zot! thot ky, a nuk âsht lihyet kjo jetë prapças? Përse âsht lihyet prapças kjo jet thot kjytetari. Moc u ki marrsot?"

— Jo i thot katundari; s' jom i mârr as' që m' ka luejt mendja, po ti je i mârr dhe gjith ata, që dëshnojn njani tjetrit usul! Na katundarët kjemi frig prej emici, si prej murtajës, e këta dëshnojn me pas usul njani tjetrit.

— O, sa njerëz të mârr kjoukan këta kjytetarët, cilët me t' pahir dashkan unti njani tjetrit! „Shieja e mir, shieja e mirë" thot njani tjetrit! Përnde na të vorfunët kacondar shum here dunojm për bûk... Ik të iki ni kôndenja për mos' me ndiejt më të këtilla fjalësh. Ungrit katundari dhe mori teshat dhe shkoj tuj u merekalluet. Çudit. Po fjala çudi âsht sllavisht e jo shqyp. Përnde përdorat fjalën merekalli në vend çudi.

Fjâl të thenuna prej njerzve të dîtun.

Mâ i miri mësim âsht ajy, cili ep leje njeriut të gërpiqet për të vetët. Tyrgenev.

Njeriut mendçëm shum rrâll gjyqi ja ngatërron udhët. Seneka.

Njerëzia e ka përzon (dëbuar) ndërgjegjëjen prej kjytetesh dhe prej kalendesh, si doj tësh të kenë; dhe tani gjithkûsh që kujton të rrojne nik, — ky kçyrëu pa sytë të rrojne sikundra ja ka anda atë. Shekspir.

Më e madheja kanosi âsht për një kasàr në këtë jet t'a brîne ndërgjegjëja,—cila kerri s' ja falën. . . Uvenal.

Kur njeriu nuk âsht i zoti me archënue vetiien, ajy âsht robnue po në dasht kjoft dhe pushtëtësi i gjithsisë. Epiktet.

Cila âsht e vërteta miqësi.

Dîta njerëz u kishin mlëdh më një vend koveidi dhe po kundërshtohëshin për miqësin e vërtet; dhe se kush âsht më i madhi besëtar i njerut në këtë jet. Njëni prej këtynej kundërshtarve thot: — Pasat jon më i sfërmi mik i njerut, se po t' ket para njeriu, këti gjith kush i bon adër dhe e quen. Përveç ksajë, njeriu me t' holëat mandën me bô gjith se çfardo në këtë jetë, më çfardo kôhë.

— Jo, tha tjetri. Se përsat më këtë jetë jon gjë qi nireten, ajë gjë e rrëshëme. Tani i kie, po neser jo. Më e mira e s' mirave për njerin âsht: të kiet miq dhe ilis të fort. Me këta njeriu djeri në besmit, vorrit s' mbetet mort.

Në këtë mledhi adodhçj dhe një bûrr plak, pot mjaft i mendçëm. E pyesën dhe këtë plak për me dhën mendimet e tia për këtë çështje të vyelshëme.

— Nëngjoftm, u thot plaku, se kom me ju thon ajë prall të shkurt.

„Një njeri ka pás tre miq. Dy të parët ky fort shum i deshte dhe shum shpresonte prej këtynej së dyve; por me të tretin menxi se mbahçj në miqësi, dhe për as' një gjë sendi s' pritte prej këtij. Njëhere njerëz të liq ngallmoju kjyverin, tuj çpëlun për këtë njeri të drejt, se âsht më i madhi fajësr dhe shëmben për më t' madhen kanosi! E thirën këtë në gjykatoret për me u përgjegjë. „Athere u kthye ky te miqt e ti dhe u thot: Kush pra, tani prej jesh dot' vine me më gjer në gjykatoret për me dëshmue pafajësin e ime para gjykatorit?" I pari, ajy më i dashuri bafas zu t' kërkojne ndiesa, për mos' me shkue me atë gjer në gjykatoret të dëshmojne pafajësin e tij. Për shkakun, se paska shum pân dhe s' mundët me e lôn për na tej. I dyti nisi me këtë dhe shkoj njer te dera e gjykatores, — por u tremb dhe u kthye prâp! . . I treti, t'cilën më pak e kishte

dashtun dhe mentzi se mbante miqësi — e mori mbrapa për në gjykatoret dhe hyni mbrenda e dóli para gjykatorit për me e mbunue mikun e vet. Dhe e mbaroj para gjykatorit, cili e drejtnoj, taj mos i gjet as' një laj për me e kanós".

— E zotënij tha plaku, kështu t'a dini, se sicili njarí në këtë jet kà tre miq. Iperi ásht ajy arrgjandi, parai, këta ma shpejt e lën njerin në ballët. I dyti mik ásht: shokët, migi dhe fisi, te cilet vën gjer te vorri dhe si e vorrojn, kthehen sicili në vendin e vet. Po i treti nuk e lëshon, po e merr mbrapa dhe përtej vorrit, atje, ku nkuhet shpirti që s' vdes kurrë para gjykatësit drejtë, Perëndis, para Cilit e mbaron dhe e drejton për mos me u gjykue për në skëter, po për në parais. — Cili ásht pra, i treti mik?

— Vepërat e mira! u përgjigj një prej mëdhaj. Tjetër thot: çdonehon fjala „vepëra", apo vepër; mirret-vesh kështu: gjith ato punët që punon njerëu në këtë jet, të mira apo të liga dhe prej çfardo lloji që të jen ata; me një fjal emënohen: v e p ë r a, a p o v e p ë r a. Përande zotëni leçitës, përpiqu që vepërat e tua të jen të mira, e jo të kqija e të ndyta. Përmeni përpiqu të pajtohesh me ndërgjegjën tënde, gjer sa je ndhëtu: për në gjykatoret të Qiellit, se s' durohet në skëter.

Eni të gjith në msimtore.

Eni fëmi dôr për dorë!
Na të shkojm në msimtore;
Gjuhën hôll e mir t'a msojm:
Atë e ati na të ndërojm. . .

Eni djema dhe ju çika,
Se s'ásht koh tash për ashka!
Po të shkojm dhe të msojm;
Gjuhën shqype t' pasunojm. . .

Eni gjith tash, o fëmi!
Në msimtore t' shkojm me mjë,
Se gjuhën e vet dot' msojm!
Jo të tjera, që s' kuptojm. . .

Eni gjith ju me nxitim.
Gjuhën tënë të msojm me zjim!
Dhe të kjemi urtësí,
Se kjo sjell mirësi.

Dhelpëna dhe maçeku.

Një dhelpën ndeshet (piqet) një dit me një maçek, cilën e pëlqen dhe e merr për bûrr. Mbas darsmës dei të shatitet dhelpëna në mal, ku gjeti miq, të cilëvet u lëvdohet për burrin që ka gjet.

Bûrr të bukur dhe trim të ijamtun kom gjet, thot dhelpëna bishëvet malit: Arushës, Ulkut, dhe Thiut egër, pasa cilvet më s' di se si t'u lëvdohet prej gzumendi.

— Bûrri im âsht trim i merekullueshëm u thot dhelpëna. Ky i kâ dhëmbët të mpuchet si gjylpona, i vezgëlloja si syni dhe i ká të fôrt! Po thojt me kjon të dhat se si i kâ — u kisht habit! Se thojt i ka si çinghi dhe fort shum të fôrt e të mprehët. Ky âsht aq' shum i fuqishëm dhe i zoti — që me një kcim hidhet dhe në më të naltën e të limsetin drû. Po mos kujtoni se vetëm dranit i ngjitet! Ky i ngjitet: murit, shkallës dhe shum vëseve të rreçta, ku s'ka shâtë këmba e jônë. Përveç ksajë nuk frenohet, po hidhet dhe nâ një, në at lumin më t'thëll dhe notoni si dej peshk. Metvertet trim i ijamtun dhe i merekullueshëm âsht ky bûrri im; dhe s'më zihet bes për me pâs dej tjetër trim në këtë jet, për me i dâl kundra këti trimi t'faqishëm.

Bishët e malit, si e ndëgjuen dhelpucën tuj thon gjith këto fjal — u mërekullluen. Po dëshnuen t'a shoshin kët' trim të drashtun dhe ju lutën dhelpucës për me e mâru një dit me vetbe në mal për me e pâ këtë trim, maçekun.

S'gzuoj t'a sielli këtu ju thot dhelpëna, se âsht shum i keq dhe mundim të çkyejn donjë prej jush.

— Po ju i thoni, than bishët e malit, se na nuk e grishim të pushtohemi me të; po dojmë me i dhon një drek — na e grishim në gosti dhe kaq

Dhelpëna u kajtue dhe u tha se mir, dhe shkoj me mârr bûrrin e saj trimin maçek.

Bishët zân një lôp dhe e çkyejtën, cilën sërvin e venduën nan një drû dhe po presën gostiarin e drashtun, po u erdhi nëmend fjala e dhelpënës, cila u tha, se: „kom frig t'a sielli për mos' me çkyejt donjë prej jush", — dhe zân të dridhen prej frige.

Thân i egër tha: „uni dot rrudhem aty në at' gjethin e thât dhe dot' kqyri mshehun — në asht me t'vëtet, sa shoqi i dhelpucës âsth shum i drashtun, s'dal kurri prej vrimës". Po kur u erdh i vorfuni thi në gjetht, nuk i erdhi nëmend, sa veshi i mbet përjashta gjethât.

Arusha tha: un dot' i ngjitem këtij druni dhe dot' qështillem si lëmç më donjë rrenb me mâ shum gjeth dhe kështu dot' kqyri që ansënja gostiarin, cili në âsht se me t' vëtet âsht shum i

drashtun nuk xhres (zdrip), po dec' rri aty gjer sa të shkojnë; dhe kështu arusha ju ngjit drunit përpjet e u mbështuell si lëmç në një dog me gjeth.

Ulka pra, u mshel në një gnûsh të shpesh. Dhe kështu u përgatîtën të presën mikun e drashtun maçekun.

Nuseja e ree me dhëndrrin, dhelpëra me maçekun, po vin në gastî asaje u dhe, ku ishte mshehun thiu në gjethî, çîlit i kapçoj veshin një mîx e shkret, dhe ky korse të rahet prej mîxës, — e hajnati veshin dhe maçeku si e pâ veshin e thiut, kujtoj se îsht mî dhe u sturr e ja rrôsi veshin thiut dhe ja kapçoj me ata dhembet e sprehët si gjyllpena. Thia u ntremb fort shum dhe bërtît e çaţi mallin tuj rikët! Maçeku I vorfun si u ntremb prej thiut, ika dhe ja ngjît ati druni ku u kishte msheh arusha.

Arusha e mjer kujtoj, se e pa i drashtûni maçok dhe tha: „Ah! un e mjera! kjo bisha e çkyejtë thiut dhe tash posjen të m' zëne dhe më! "Dhe kështu kjo kcej prej drunit dhe u grenîs poshtî

Maçeku I vorfun, I ntrembun prej thiut dhe prej arushës, I plasî lëmbëthî prej frige dhe u ngatrrue fort shum, po prap kcej prej drunit dhe u sturr të mshihet në si' gënushën, ku u kishte msheh ûlku; vîtî kujtoj, se I ërdhî me e çkyet dhe atë. Ulku I mjer tku dhe mori malet tuj ulurue.

Kështu pra, maçeku doli me i' vërtet tuin I drashtun prej frigë! Po dhelpëra, nuseja e maçekut, — e këput tuj qeshë dhe mbas si i erdhi basî, vete dhe e mori dhëndrrin e përpunthun prej gënushet, aty ku u kish rradh prej frigë! Por mirkjon se u ntremb fort shum: s' dreka prej kqirës, që çkyen bishët e malit për me e gasît dhëndrrin e dhelpënës, maçekun.

Qerreja e madhe në çîellt.

Në ata kohët e kalueta, në vîkët u bô një thâni e madhe: Shtërpuen rreket, vlat, kroenët, proerët dhe pesat! U rhajtin drûi dhe kallcosa; e bagëtia dhe njerëzia zûn të vdesën prej etîs madh.

Një nat një vajzë doli prej një shtëpie me një calk në dôr për me kërkue pak ûjë për të ânën e saj, të sëmûn. Po kjo e ngrata s' mundi me gjet ujë kurkundi dhe u kthue të shkojne më shtëpi, po u lodh shum dhe rá mâ bârit thât në fush dhe e zû gjumi. Mbas pak kohe si u çlodh tuj fjet, u çgjum prej gjumit rênd dhe meri calkën në dôr, po calka ishte e mbushun me ujë të kthjellët dhe të ftohët! Çupa u gzue dhe e ngriti calkën tuj ju drîdh duert të pine pak ujë; por bafas I erdhi nëmend e âna e saj, cila dergjej e smûn dhe digjej për një pik ujë prej etîs madh. Kjo s' pe ujë

dhe u ndarr me vrap për në shtëpi për me i çue ujë s'ânës që të lagine gojën.

Vajza e vogun tuj ndiue, koj nuk e pa një klysh që u kishte shfrit në udhët dhe u pergue në këtë tuj ngarend dhe i rá calka me ujë. Klyshi zá të ciagëlojne dhëmbotshëm! Se dhe ky ngordhte prej e ti për ujë pik ujë. Cuca u mpi dhe e moti calkën, prej së cilës nuk u derdh as' një pik ujë, se kjo kûr i shpëtoj prej dorës vajzës, nuk u përmbyt as' që u rrekullye, po ná dreçi së fundi sikur e la me dôr.

Emori cuca calkën me ujë dhe u goâe shum, se nuk ju derdh ujët. Kjo shtiu në shpellët docâa pak ujë prej calkës dhe i dha klyshit të pire. Qesi e lakati ujët dhe zú të ngjallet. Po kur u mpi cuca të marre calkën e drunji që të shoâne, — kjo calk u bô e zgjênd! Si e mbrrini në shtëpit vet cuca te e âma e sëmûn, cilës i dha t' pine ujë dhe të ngjallët, — at' koh calka e drunjt njëhere dhe tani e argâan, kjo u bô e âret!

Athere kur ja kpoe cuca s'ânës të pine ujë, e âma e cucës i tha bis vet kështu: „O bi, uni kështu dhe ashtu jom tuj vdek, përande pie ket ujë ti që të shpejsh etin", dhe ja âthej calkën e ârt cucës, cila athere e pa se calka u bô e ârt(!) Vajza ná menal se e përmbajti vedin dhe u âthye nbë âtën e zojë të sëmûn dhe ju falnderit dhe e ngriti calkën të pine ujë. Po kur e avitë calkën te buza e gojës të pine ujë, — trekullitë desën e shtëpis një udhëtar, cili lutej për me i dhon një pik ujë kujnikë i kaçë shtëpie. Vajza e ngrat përcaçë pështymën e gojës në gurmazin e thât dhe ja dha calkën me ujë udhëtarit. Për sa ja dha cuca udhtarit calkën me ujë, — në calkët u dukën shtât margarit të mâdhej dhe zú të burojne ujë i kthillët dhe i fuhët prej calkës, cila u bô burim ujë të fuhët e të kthillët. E të shtatët margarit u ngritën dale dalë dalë shum nalt gjer në qiellt, prej të cilvet u formue një qerre e ârt dhe shum e madhe.

Njerëzit e pârë

Njerëzia e pâr, mosjeset e trollit, nuk kan kjon si njerëzia e sotëme. Ata kan kjon shum të egër dhe kan rrojt lakuriq se s'kan dit të vejin, as' të presën e të qepën petka; përande kan vnajt ma shum se na, si prej së fuhtit, ashtu pra, dhe prej nachtësis. Ata u kan ngruejt prej egerslave me drâ e me gûr, se s' kan dit me mbarue ârnat. Nuk kan dit të lavojn, as' që të mbjellin âr; po u kan nashye me pêm të egëra dhe me mish gjahu.

Mâ s' pari në ata kohët e kaluela njerëzia u kâ mundue fort shum; po mbas pak kohë zú të ncadohet sosi e qysh me çpik sende

dhe vegla të mprehta dhe u erdhi nëmend për me mbarue spata e thika prej guri të mprehët. Kështu kan mendue dhe kan çpik: bohen, shigjetën, argon dhe të tjerat vegla dhe ârm, cilat u kan shërbye për me u mpenejt dhe me vrâ gjahun për me u ushqye. Mishin e gjahut ata e hanin të njom, t' pazier e t' papjekun, se s' kan dit me çpik zjarm, pa t' cilën na lani s' mundëm me rrojt. Shum jeta kalnen kështu, njerza u kujtuen me çpik zjarm dhe t'a plekën e zien gjellën. Mbas dhas jetave u erdhi nëmend dhe kjo për me çpik zjarm, cilën e kan çpik kështu: Ata kan marr dy drû të thât dhe i kan fërkue njanën për tjetrin, prej të cilvet drû ma s' pari zû të dale tym dhe mbas pak kohe zjarm me flâg. Mbasandaj zân të shutin disa egërsina, cilat zân dhe ti vetojn sicili për vedin e vet, që të rrehen me kêta. Më tevona zân t'i mbiedn dhe ti rrojn si bagëtin e sotshëme, dhe zâra të mledhën fara të egra prej çfardo bime, cilat kan dizon dhe të tjera. Ja kështu zân të mbiedn prej këtynej farëve, cilat tuj i përmbjell disa here, për disa vite me rend, — kêta zân të apën pêm të mir si të sotshëmes

Po sa zân njerëzia te lirojn e të mbiedn ârt e kapështina me çfardo bima për ushqimin e tynë, — kêta zân të ugulen nepër ata vise që pelqenin; dhe kështu kan zân të shoqënohen, të bashkohen dhe të dashunohen e të dahen sicili fis veças si kombe të mëdhej e të vegjël, cilët veçantësit fjesnuen shoqe e pashtoe dhe mbretënia. Gjith se çka sholën sot: pârmeeda, pëlegu, mojsia, ârm, telegrâf, avallor, hekurtore, letër, shtypëtore, libra dhe të tjera — nik jon të mendueta dhe të çpikuna me njëhere, po dalc kadale, njëra mbas tjetrës.

Me mundën të mirh ka rrojtun para nesh njerëzia, cila ka menduet dhe u ka kujtue pêr me çpik punën dhe shum vegla prej çfardo llojesh pêr më mir rrojtjen e jon dhe jetimin e tôn njerëzis. Përandë as lypën t'u falemi-nderit fort shum prindvet t'an, cilët na jon shëmbyll me vepërat e tynej: po na lypën të përparojm në çfardo mësim për me çpik dhe më t' mira vegla, tuj i rujt dhe këta që kemi gjet prej prindvet t'an trashëgues dëmrat.

Pêr me përpunue njeriu në çfardo mesim e dituni, ky lypën të msojne më gjuhët vet, më gjuhët ânjare. Kështu mundën me nis cilido komb shum shpejt në ndihë gjëzad të kjytetnimit dhe të kulturës.

E âma dhe i biri.

Nalto bir ti naltë!
Dhe në msonjëtore shko;
Shtatgohu shpejt të mbirish,
Po dhe urt atje të rrish.

Atje e mira të lluret,
Ja dhe shoku ku të pret;
Shpejt sa je ti i ri —
Të nxojsh shqyp ùatori.

Ja kumbona rrahën!
Ti mò s' je për n' prehën,
Po për të mëmzere;
Ze shokun për dore.

Nxito mos vonohesh
Dhe bekur të mohesh!..
Fort mir ti vet Noe
Dhe nxojsin ndëgjoe,

Se je shum i mitun,
Shpejt t' pohesh ù dirun!
Nxito mòlli jin —
Gjahën nxo me gzim.

Ndëgjon bir i vogël,
Si dushku nxe gogël,
Fjoe ti dilën,
Se m' ly kërmi prisën?..

Kqyr të bohash frim i mir!
Zeti t' dhasht bekim dhe bir!..
Gjahën e vet ti t'a nxojsh;
Atë e ato të nderojsh...

Kështu bir bota nxoja
Dhe shum thellë kta nendoja;
Gjith se çka në hèt' jet:
Kta me nxim i kan gjet.

Mer bekimin bùi ìa —
Dhe n' mëmzere shko si zim.
Se tani ti, për nxim jee:
Në vogëls gjith çështi nxee.

Ja ìma gjith të thash:
Abetar dhe plumç të dhash...
Gjuhën e vet mir të nxojsh,
Edhe kurr t' nxs harrojsh.

Se kjo është themelore,
Gjuh e vet gjuh lindore;
Kush e meson shum përparon!
Dhe së nieri bukur rron.

Gjuhën e vet si t'a mësh —
Dhe të tjerat mos i lësh:
Po nuk jen themell!..,
Tjerat gjuha që s'i di.

Eveta është themeli,
Cilën lypën n' vogëli:
T'a mosjn fmia në mshtore,
Kombëtare dhe fillore.

Ndrgjo ámën se çë thot,
Për me pás bekime plot;
Ndryshej biro, s'ka shpëtim,
Po fjaka dhe shum mënkim!

Këshilla e mîvet.

Njëhere në ata kohët e kaluera u kishin mledh mit të këshillohen sesi e qysh të mprojtohen prej armikut vet, macës, cila i gjuen dhe i zë e i faron dhe nuk i lë urt të bcin e t' bejn dorn. Mledhta e mivet fshite shum e interesçëme dhe e gjatë, se kështu e dishte koha, mckjon se interesi ishte për gjallimin e tyrej, që të përfuitojn sesi e qysh të sigurohen.

Mekjon se këtu në kët mledhi çështeja ishte për gjallin e jo për vdekje. — mit shyresh in dhe këshillohëshin me interesa të madh, tuj u mendue, sesi e qysh me ndenj kundra armësut drashtim, macës, me t' cilën më s' don me pas' as mirr, as' dhën!

Ngritset në mledhit një mjçk i vogël dhe thot me mitunia e ti, që t'i mvirret një zile macës, që t'a ndieja kur i gjuen dhe të ruhen prej ksaj. „Bravo, bravo, të lumt!“ i thau në mledhit mit mjçkës dhe një me një filluen t'i mvisen macës një zile. Mbas si fshien mit për me ja mvjerr zileja macës — kësta zân të gzohen dhe të kesin prej gazmendi. Po rijerisht, se për pak kôh ishte ky gzim; sepse doli një tjater mi para mledhës dhe pyeti, se kush, ka me ja mvjerr macës zilen? Para kasje pyetje heshtën të gjith mit, se s' guxonte kurkush me thon se ja un do t'ja mvier zilen macës.

Keq u çkurazhuen dhe u dëshpëruen mit dhe u rradhën sicili në vrimit vet prej frige. Maca mbeti pa zile gjer në sot, dhe i gjuen

mët shum drashtun t'i xënë dhe t'i përtrypënë të gjall prej nxhari që ka më ta, cilët ruhen prej macës fort shum dhe gjer më sot.

Besëtari qën.

Një tregëtër e hypi kalla e vet dhe a nis prej kjytetit vet për në një katund. Këtë e ztoqi dhe qeni i ti, cilën fort shum e deshte tregëtari. Tuj u kthye prej katundit tregëtari, këti i rë kuleta me t' hollat, pa mos skënue. Qeni e pa se i rë kuleta, po s' mundi t'a kapçojnë dhe t'a bajnë, se ishte e mbushun me argjand dhe e ntorr me vrap të mbrinë kujnikun e vet, tuj ulurue!... E mbrinë zotënin e vet qeni dhe zë të ulurojnë e t'kcejnë para këtë, cilën deshte t'a ndalinë. Tregëtari zë t'merakëllohet! vall ç'e gjëti qenin e vorfun që po ëtibohet? (!) Dhe po përpiqet t'a pajtojnë qenin. Mir, po qeni si i tërbuet po ulurón dhe gjith aja po i pret ùdhën kujnikut vet. Tregëtari si pa se s' mundën t'a pajtojnë qenin, për të cilën kajtoj se u tërbue dhe ky nxori gjashtorën e ja çkrepi qenit vorfën! Qeni i plagusët shkoj prap tuj cingëllue ajë ku i kishte rë kuleta me parat e tregëtarit; po tregëtari mbas pës minutash ndëtimi, i erdhi nërmend për me kqyr se mos ju ka mbetë dej gjësendi prej duegvet. Kur kqyrën ky, kuleta me t' hollat nuk i ishi! Këti i erdhi nërmend bafas për qenin, cili i tregonte ndodhjen që i ndodhi dhe zë t' pendohet me ah! e me oh! se ç'bonë? Jo aq për të hollat që i kapën, po sepse vrau qenin.

Kthehet prap tregëtari dhe e mberiel aty, ku I kishin rë të hollat, cilat qeni i plagusët i mente me shpirt nër dhómb. Tregëtari shkrit prej këlit dhe një me një nxoku qenin dhe kqyrte kosi e qysh me i ndá për shpëtimin e gjallimit qënit, cili i këpin dorën kujnikut dhe ngordhi. Tregëtari i ngrat zu t' qajënë, po shkoj qeni besëtar, cili I shpetoj pasunin e kujnikut.

Korpi i nërut dhe shokat e ti.

Njëherë shokët e korpit njerìut u zún nërvedi dhe u qërtuen njani me tjetrin.

— Nuk domi ná të herën, as' që domi me hëjt korpin, than kombët shokëvet korpit.

— Nuk ju ntshej ná, as' që due me përtyp dej send për barkun, tha goja.

— Po dhe na nuk u jemi sqjment e juej t'u rucjm, që t' mos pengohi dhe t' përmbysi, than syyt.

— Kështu dhe na s' jemi çark e tërplote, që të bajëm çfardo serdi për gojën e për barkun, than duert.

U zemërues shokët e korpit dhe u mohuen njani prej tjetrit dhe kishte zân mà të mos i ndihin njani tjetrit. Këta u qërtuen dhe u mohuen njani prej tjetrit. Dhe kështu i ntrasë përtesa e i verboj.

Mir, po këta zân të lishtohen e të shëmbëtohen, njer sa gjith korpi zû të thahet e të zbehët keq. Korpi i ngrât mbet si trup pa shpirt; i pa mburrun as' prej kujë: E la dora dhe komba, syni dhe goja. . .

Aîthere pra, këta, e muernvesht, se gabuen që u qërtuanç e mearnvesht, se kjo âsht një marrësi dhe një dân i madh për sigurimin e gjallimit tynej. Këta e mearnvesht fort shum mir tani, se njani pa tjetrin s' mundin me rroji në korpin e njeriut, cili keq u kondell dhe u afërue afër mordjes.

Pîllnen këta të pajtohen njani me tjetrin dhe zân përnëri të shokëtohen dhe të bashkohen e të vllazënohen. Nisën këta në punët shent dhe për pak koh zân t' forcohen në at korpin e njeriut, cili dhe për pak desh vdiq.

Korpi për pak koh u shëndosh dhe u forcue mjaft për me mûnë të rrine kundra çfardo gjëje të drashtuet, kundra armikut, cili dhe përpak desh e ndrypi për mos me jetue nâ në faqet dheut; po ndizot, se u kujtuen shokët e këtî korpi dhe i erdhën mê ndihën dhe e shpëtuen korpin dhe vedin prej mordjes drashtues.

Mekjan pra, dhe bijt e korpit Shqyptënit të kujtohen dhe të vllazënohen e të bashkohen dhe t'i ndihën këtî korpi, — me t'vërtet u thomi, se kombi Shqyptar për sê shqepto dot' ngjallet dhe dot' vine në vedi për pak koh, për me mûnë të rrine kundra armiqvet për gjallimin e vet për sham jeta në faqet dheut, si komb i voçânt.

Një mbret dhe shërbetori i ti.

Një mbret kishte shum shërbetôr, për të cilët dhe një djalosh tes-katërmbëdhet vjet. Një nat mbreti e ftoroi shërbetorin e vogël për mê i shërbye, po këto e kishte zân gjumi. Mbreti ngrihet dhe vete të kërkojua, po e gjeti tuj flet djalosha mâ një selje në një sallon të pallatit.

Mbreti u afërue të ngojne, po pâ një letër aty ku flinte djalosha, të cilën letër ja kishte dërgue e âma e djalit. Dashnoj mbreti të dine se çka âsht shkrue në këtî letër dhe dole kadalc e hoqi letrën, gjamsa e së cilës lshte nan djalin.

E leçâi mbreti letrën, cilën e âma djalit ja kishte dërgue dhe i shkruente ne të shum shëndet dhe i falej-nderit për dashunin e djalit që kishte mê âmën e vet dhe i tregonte, se sunëa e i' kollavet që i kish dërgue djalî, kjo e kishte mirr dhe i falej-nderit për dhuntën qe i kish bo së âmës të rrojte.

Mbreti ja mbushi plikon e letrës me para dhe kadale la la aty ku ftinte djaloshi. Masandej shkoj mbreti së nji tjetër dhom dhe u mendue tà çgjumëse djalin për mos me ja marr dej tjetër shërbetor t' hollat që i dha djalit. U kthye mbreti dhe vote te dera e sallonit dhe zû të trokitine derën e sallonit për me u sqesë djali. U çgjum djali dhe kcej prej sellet e shoj të çelëse derën, po kur pa ky, se âsht mbreti vet—u habit dhë zû të dridhet prej frige!

— Ti shum rënd flë? i thot mbreti. Djali prej frige dhe prej turpi u ngatërrue dhe u kthye prâp te sella aty ku ftinte; po dhe këtu ky u habit, se pliku i letrës ishte plot me para të arta, cilat u derdhën tuj ju dridh dorat! Djaloshi zû të qajne dhe nja me nja rà më gjurj para mbretit, cili i thot: „Çë' gjet, përse qân? Perse ntrembesh?

— Madhni e Juej, thot djali mbretit, nuk di se kush ma mbushi plikon e letrës me para për me m' hûp!

— Jo, thot mbreti. Uni të mbusha plikon me para, se ti kjonke një djal i mir dhe dashke âmën e vet, cilës i çueke t' holla për me jetue. Kështu pra, t' jesh i përndëllyeshëm dhe âmë e âtë dashës. Perëndia kurr s' të lë në mundim dhe dot' të bekojne përherë, se kjonke zemër bârdh dhe i dhëmbotçëm; përnde dhe un' dot' të apë shum të mira për më mir rreftjen time, dhe të âmes, cila paska shpresën vetëm më ty. Merri tani këto para që të dhesh dhe ja dërgo âmës tënde që të gzohet dhe të rrojne më mir.

O, sâ mir kishte kjon të mëshirojne dhe të ndihmojne shërbetorët e vet sicili mbret, kur përpiqën këta shërbetor për âmën e vet.

Nuseja e rë dhe rrembi i dushkut.

Nusen e rë, bukëlëz, e kishte zën gjumi nan hiet të nji dushku. Po mekjom se frynte era, kjo e lëkundi dushkan, prej të cilit rà një kokër thjerr (lasht) prej një rrembi dhe i bie kres nanes rë. Kcej kjo batas e trembun dhe iku; po tuj ikë, kjo u ndesh me një ketërr, cili e pyetji:

— Përse ikën kaq me vrap dhe e trembun?

— Ah, mos më pyetni! Thot bukëla. Më kishte zën gjumi pak nan hiet të nji dushku, prej të cilit u çkel një rremb i madh dhe më rà ma krës. Tani po merekallohem se si mbeta e gjallë!

Ketërri i tha lamtumir bukëlës dhe shkoj të kaprine se ku rà rrembi i dushkut; po mbë at' âdhë ndeshi ky një legënuc, së cilës i thot ketërri, se ka rà një dushk i madh dhe desh kishte pëlluc bukëlën tuj flet kja nan hiet të dushkut.

Në at' koh prënje legënuca ndeshet me një mi fushe, te cilit i thot, se sot shum kishte gjumsc më një venâ, ku rrofca rà tuj

kërsit ma një dushku. Dushku u ça dhe u rrëzue e rá ma nusen të, bukërisht, së cilës i zû këmbët dhe bishtin.

U afrue nata dhe mu fusharak shkoj te shokët e vet, të cilët ishin në një mëdhje mish. Ky atje, në at' mëdhje, zu t'u kallxojne ndodhjen e nuses rè, të bukërës; po ky nuk u rrëfeu të vërtetën shokëvet. Ky u thot mirë në këtë mëdhje, se sot diku paska tërmet dhe u lëkund gjithë toka! Dhe kështu u bën dome të mbdhaja, se u rrëzuen shum shtëpia e pyj mali dhe pëllucën buzëlat, prej së cilavet mà s' mbetën të gjalla as' një. Mbi e ndëgjuen shokun e vet, kuintorin e ndëdhjes mavkalluet dhe zân të gzohen; po fare për pak koh, se mbas pak kohe prej një pëlbe bâri duelin shum nuse të rea, të cilat kur i pân mbi, kërcu u përpurthën prej frige dhe ikën e u mudrën të gjith në vrimat e veta.

Dy cilonj më një flërr!

Një dit notonin dy cilonj në një liemb të thèll, dhe tuj notue këta, luenin të dy boshk dhe gzoheshin në të rit e vet.

I ndeshi një peshk plàk dhe u kihej kujdesën, që të mos dalën prej liombit thellë në xgripitinët (në ceke), sepse atje gjahtoni peshkzenës, bedh rretën tuj gjuajt peshk dhe do t'i zânë.

Cilojt sikur u tremben pak, po prap shpejt harruen dhe tuj notue e tuj loejt, këta u gjenden në jvin e xgripët. Por sa duelu prej liombit thellë — i zâ në rretët gjahtori boshk me shum të tjer cilonj. I zbrau ky në të thatën tôk dhe i mledhi e mbushi strajcën me cilonjë.

Mbas si bodhi dhe nja dy here rretën peshkzënasi, zû dhe disa peshkij të mdhej, dhe mbas ksajë e mbështolli rretën e shkoj në shtëpit vet për me i fërgue për dreke.

I shtiu në tiarrët, gjahtori cilojt dhe i vû në zjarm për me i fërgue; po ata të dy cilojt, që s' ndëgjuen peshkun plàk, po duelin në vit — zân të ndiejn dhimta të mdhaja, si dhe të tjerët.

— Njani cilue i thot tjetrit: Ah! karri nos' ngjefsh, se ti më gënjeve të dal në vit xgripët të në zânë gjahtori në rretët dhe tani ësht fërgojne... Ti i ke thon këtë të më zënë, se ja nan ty s' ka zjarm, ja thingjit nan ty jon të shyrbëtë; e uni fatziu u dogja e u poqa, tuj më fërgue këto në fierët.

— Hesht rrenavec! se këtë il e bone, e jo uni. Nan ty, jo veltin që s'ka zjarm; po je dhe në skojt të fterrës, ku s'të merr fluga si mà. Ti veltëm çpëlje po më trogon dhe po më rrën, se të dhemb. Ty kurkush s' të ngucën me mahjon e lugës, se il më trathtove dhe më dhue në dorët gjahtorit, për me të lëshue ty prap në liombt... i përgjigjet tjetri cilue, cili nuk âsht mà fatbardh se tjetri.

Kështu të dy ciloji nuk i zân bês njani tjetrit gjer sa u lërgyen dhe u treshkën njaî mîr në îterrët, prej së cilës i xbrazi në kupët gjahtorei dhe u gostit mir, mirë.

Tregëtari dhe kusari.

Një tregtâr kishte mâr me vedi mjaft të holla dhe u nis për në nji katund, të bleçne disa tesha për tregtami. Tuj udhëtue, ky ndeshet me një kusâr në udhë! Kusari hafsa i drejtoj gjashtoren tregëtarit dhe i thot: ja të hollat ja të shkoj gjallimi! Tregëtari i ngrat u ndrû dhe zû të dridhet, tuj pâs dhe ky gjashtore me vedi; po s' mundi t'a përdorine, se kusari hafsa e nkrehi gjashtoren e ti kundra udhëtarit, cili zu të mendohet se si të shpëtojne tani më këtë ôrë të keqe. U kujtue tregëtari dhe i thot kusarit tuj u dridh: „Uni pasanik e ime tâ lali zotëri, po këta të holla që kom me vedi, nuk i kom të gjitha t' vetat, po i kemi shoktarnisht me pjesëtarin e im, cili nuk dot' më besojne se mi kisi mâr pa mos pâ dôj shenj që të vërtetonet. Përande ju lutem, merrni këtë petkun (pallton) e ime dhe vinie mâ ati druriit dhe çkrepnie levorveren mbë petkun dhe bonie vrima, vrima, që të vërtetonet pjesëtari im, se mi nxert të hollat me të fôrt".

E mori kusari petkun prej tregëtarit dhe e mvuer më nji drâ e u kthye më të f'ac tjerë me gjashtoren, që t'a bojne me vrima. Mir, po njer sa kusari matej të çkrepine gjashtoren për me varrû petkun, — plumbi i gjashtores tregëtarit — varroj kryet e kusarit, cili gjer sa matej të çkrepine, — tregëtari hafsa nxori gjashtoren dhe ja çkrepi dy-tri here krêa kusarit, cili u shtri në tôk dhe vdiq një me një!

Kështu pra, tregëtari shpëtoj të hollat dhe vedin, po mos e dhashi zoti të ndeshet njerîu me kusâr njerëz kurri. Shum më mir kishkajon pra, që t'mos këtë njerëz të liq së këti jet, po mekjon se kâ, na lypën të rrihemi prej këtynej dhe lypën t'i mjeshtin dhe t'i burgojm, për mos më bo këta dome njerëzis ndershëme.

Zotënia dhe shërbetoreja.

Një njeri i pasun kishte pajtue një shërbetore për me i vrahue punët e shtëpis. Af' prême shërbetoreja tuj ndez llambën, i rá një fille çkrepës prej kutiet, të cilën nuk u ûlë tâ marre dhe tâ vene prap në kutit fillen e çkrepësit. Zotënia e pâ se kur rá filleja, po heshti për me pâ se a lâsht kajnje shërbetoreja, e cila s'ishte kajnje.

— Merre këtë fille çkrepës që të rá poshtë, se neser prêma dot' ndezish llambën! i thot zotënia.

— Eh, sà luggati dife shtrentavec i ngurët! numuroj shërbetoreja nër vedi, tuj besue, se me t' vërtet kështu âsht zotënia i sajë.

Më të nesërmen dit vjen një grue e vorfun ta ky zotëni dhe e lutën për me ndihmue me âoj gjësendi, se i shoqi i ksajë gruje ju smuke dhe fëmia po i durojn për kapçitin e bakës. Zotënia nxori dhe i dha grues vorfun 10 franga! Kur pâ shërbetoreja, se zotënia i sajë dha grues vorfun kaq shum të holla, — kjo u habit! Zotënia i sajë e shtroj se kjo u habit dhe u kthye mbë këtë e i thot:

— Ti dje gremz u habite kur të ihasi të agreshë fillën e çkrepët, cila s'bon ma shum se një aspër, se një kuti âsht 5 para. Tani pra, habitesh, se si idhâsh grues vorfun 10 franga! Kqyr këtu shërbetore, ti mos kujtojsh se njerëzia në këtë jet s'kan detyra, të ellat, sizill njeri lypën ti çdetyrojne aty ku duhet, e jo aty ka s' duhet. Përande njeriu lypën të shtrëngojne gendalin, që të t'rojne groshin. Dhe kështu njeriu si të pasunohet, lypën t'u ndihme të vorfunvet, ja sikundra i ndiha dhe uni ksajë graeje të vorfun, që eilës i dergjet i shoqi dhe i durojn fëmia për nji kaçore bukë.

Shërbetoreja u tarpënue fort shum dhe që më atë orë filloj të bohet kujdic e zit, se zotënia i sajë âsht kajnik i mir dhe kjyteta i ndershëm; përande këtë dhe tregëtar i pasun dhe mirbonës.

Në shum vise shërbetorët dhe shërbetorkat e mira bohen të liga dhe të ligat të mira me të selbanit e mir, ose të ligë të zotnijvet tynej.

Llondat bimat dhe gjallonasat.

Gjith se çka shohëm në këtë jet, âsht e krijuet prej Perëndis dhe emënohet Natyrë, në të cilën gjinden gjith këta llënda, bima dhe gjallonësa. Gjith këta jon të krijueta prej Perëndis, i Cili âsht çpikësi dhe kujdestari e guvernori i gjithsilë.

Në kqyrshim me kujdes gjith këto të çpikuna të Krijonjësit, na dot' shohëm, se këta sortohen në shum sorta, cilat s' gjajën njana tjetrës.

Ma s' pari të kqyrim gurin! Ky s' ndien dhimsta kur e shkelim dhe kur e thejm e bejm mër me këmb. Ky s' vendohet vetvethi pa mos e ngue njeri me dor. Gurt âsht një lëmd pa shpirt; ky s' mandën të rritet dhe t'madhohet. Gjith ata llendori, apo tragat, cilat i shëmbëlleja gurit — me një fjal emënohen *minerall*.

Të kqyrim tani kullosën, barin dhe lulat që livadhet. Të kqyrim dhe të gjerat bima në fush dhe në bjeshk, si dhe ata të dalluit e të fjerat. Të kqyrim tani dhe drët e pemvet në kopësht! Gjith këta jon krijuesa pa ndiesa, të cilat s' mundin të lëvizen vetvethi, se jon lidrt

të ngjitura në dhëz; po këta gjalloja dhe rriten vetisht. Gjith këta emënohen rrûfësa, apo bima që rriten dhe rritësa perdhosa.

Të kqyrim tani mizat. Si cilat fleturoja në fyrunë? Të kqyrim fleturushkat dhe mbletën, dhe të cilat fleturoja në fyrunet dhe qëndrojn lûlë më lëhtë! Të kqyrim dhe shpezat, të cilat fletaroja rremb me rremb! Të kqyrim dhe trumbët me dhen dhe tjetrën bagëti, si: lopën, dhin kâlin, mushkën, derrin, kamilën dhe të tjerat, të cilat ndiejn gzime dhe dhimta; gjith këta lëvizen, hecin dhe ndiejn e njohin. Të gjitha këta jon krihes e krihuet prej Krihonësit Hyjë. Gjith këta emënohen gjallonësa, ose bagëti, se gjith këta mëdhen më një, si cilat jon prej asi lloji të gjallonësavet. Nëryshej na i dajm sicilën racë rabas llojit me emnat e tyneq të veçanta: bagëti, Shpez, Shtërpij dhe të tjera.

Edhe njeriu hynë në këtë nomer të këtynej gjallonjësave, të cilavet pak a shëmbëllen me korpin e vet, po ky ndryshon fort shum prej të tjeravet gjallonësa, se ky mendojne, të ndiejne fort mâ shum dhe të kuvendojne. Me një fjal njeriu a është nbret dhe pushtetës mbi të gjitha gjallonësat. Mendat dhe bimat, të cilat jon të krihuetа prej gjallim-dhënësit Krihonës për mâ mir rrojtjen e njeriut. Përsade njeriu kjpën fort shum ti falenderit Perëndis, se e ka çpik këtë të jet nbret përmbi gjith krihesën dhe rrojtësit e saj në Naturë. Mâ shum kjpën ti falenderit njeriu Krihonsit, se Ky i dhuroj njeriut mëndjen, ndiesa dhe shije për me nbretnse në këtë jet; po njerisht, se njeriu keq i përdorën gjith këta bekime dhe kështu vetë.

Ulku dhe arusha.

Ulku është një bish e rrepët! Kjo egersi pillet dhe nëpër malet Vona. As' një egersi nuk i bon keq e dôm njeriut, se sâ i bon ulku. Ulku është i madh sa një qën barlu. Ky dëbën e shkon tuj fkatur mbështjell në doj stôlë, e nadër ngrihet dhe shkon për me këkue anshim tuj gjuejt. Veçbi ulku gjën mjaft anshim nëpër malet, po në dimën s' mundën të gjejne, dhe kështu ky xbret prej visovet nalta në viset e ulëta për me këkue anshim. Shum here ulku hyn mbrenda në katund dhe në kjytet për me rrëmbye doj plaçk. Në dimën shum here ulqët mëdhen tok dhe kështu a bien më qaf gjith atynej që ju dalën përpara dhe i çkyejn.

Urusha është mâ e madhe se ulku dhe mâ e drashtan bish prej e gërsinavet që gjenden nëpër malet t'ona. Arusha në kqyrje s'dëket të jet e çkarbët dhe vraponjëse, po është shum e fort. Arusha është shum beharake; kjo ton lëkurën e kâ me lesh të zahpër, po e ka

shllunga, shllunga. Tutinin e ka si t' gjateshëm. Kja unshohet me miah, pemë, nënja dhe të tjera; po fort shum e do mjaltin. Pëzande shum here turitën atje, ku ka mblet dhe koshn me mjalt. Arusha shum lehtë u ngjitet drunavet; përande drehen shum gjahtër dhe nuk e mjekon ashtu si duhet këtë bisht. Lëkura e arushës mbë shum ngrohët dhe ûsht shum e shtrejt. Vjarri i ksajë bisha gra, u ban mir atyne që kan revmatizëm, të cilët e marën vjamin e ksaje egërsie dhe e lerkojn at' vendin e trapit ku ja dhëmb.

Gjyshi e gjysheja dhe zogu i merekullueshëm!

Në ata kohët e kalueta njeriëzia kan rrojt shum vjet. Një plak dhe një plak kishin ubet pá femi dhe shum të vorfun. Këta dy pleq kishin pas vetëm atje shtëpi, po dhe kjo më zu të rrezohet. Gjysheja e vorfun dicka panonte dhe pun të hucja sa për kapçitin e bukës; por gjyshi ishte pirtonjës dhe s' punonte, as' që donte t' ket brig për gjallimin evet! Kúr gjith gjindëja punonte, — ky shtrihej ndën dój dru që kishte bie t' madhe dhe ftinte. Po kur e shtërgonte dimëni, ky plak përtonjës nxirte ka dój shtyll prej shtëpis dhe i vinte së votërt të digjeu për me u ngrohë; po shtëpia za të rrëzohet, se plaku tuj nxerr prej shtëpis sot një shtyll, nesër një tjá, mbasnesër dreas e të ti. tj.—shtëpia u rrënue.

Një nát, kur zu të fryne Veriu me at' vershëllimin e tôll — e mbushi shtëpin plot me dbû. Plaku dhe plaka menjá se gulën të zbardhet dita, se zun të ngrîn prej sê ftohtit. Në mëngjest posa u ngrit plaka prej shtratit, zu të kqyrine se ku të nxerre dój drû prej shtëpis, cila më lëkundet dhe dot rrëzohet fare, po plaka e vorfun kur pa se shtëpia po lëkundet, za t' bertase!

„Ah, plak, o plak i shkret! Ç' bon ti kështu? Apo do fare t'a rrënojsh shtëpin dhe t' jesëm përjashta në dëborë? Ikë e shko në mall për dru, që t' mos vdesëm prej sê ftohtit!"

Plaku e ndëgjoj plaken dhe moku spatën e shkoj në mall për drû. Si e mbrriti në mall, ky kqyri një drû të mir dhë za t'a prese. Për sa i rá druvit me spatën njëherë, — ja se ku prej një vrime të drunit dolli dhe fleturoj zogu i merekullueshëm.

— Ç' kërkon këtu, o gjysh? e pyetën zogu.

— Ëndha për drû, përgjegjet plaku.

— Fort shum mir, thot zogu, shko dhe ji në prehje, se nesër dot kini drû sa të doni në shtëpit juej; vetëm mos më prish shtëpin e bukur që kom mbcenda në këtë drû.

Plaku za t' mendohet e t' merekullohet! dhe shkoj gesp pa drû në shtëpi. Plaku e vorfun kur e pá se pa drû vjen plaku, za t'a

qëritojse e ta nemine; po plaku i thot plakës se ç'e gjeti kur zu t' grese drú. Domethën i tregoj plakës ndodhjen që i ndodhi me zogun e merekullueshëm në malt dhe plaka si e muer vesht mir plakun, zu të gzohet.

Mbas sí e shkuen zatën në mundim, në t' nesërmet po ìqyrin, se në obër kan një gumbull (kamare) me drúl Zú t' çajne plaku drú, ata panica të thëta, cilat plaka i bante dhe i çoate në drunëshët të vonës të kalin zarmën për me u ngroh; po shtëpia shum e rëzuet, apet veriu e mbushi me dëbór.

— Po shko a plak, të zoga i merekullueshëm në malt dhe i thuej të na ape shtëpi dhe një pasuni të madhe ky zogu i yt, thot gjyshëja gjyshit.

Gjyshi e ndëgjoj plakën, shkoj në malt, i rá drunit me spatën dhe zogu doli.

— Çëdo, o gjyshë e pyetja zogu.

— Kom ardh për me t'u lut të na apësh një shtëpi t' mir, një pasuni t' madhe, përgjigjet gjyshi.

Fort mir i thot zogu, shko me shëndet dhe ki shpres e prahje.

U kthye plaku në shtëpi dhe i tha plakës ndodhjen e dyt me zogun, dhe kështu këta taj shpresue rán të flem po më t' nesërmet kur u squen prej gjumit, çë të shohën! Këta má u pasuruen, si me shtëpi t' mir, ashtu dhe me komje t' madhe.

Rrojtën një koh plaku e plaka si njerëz të pasun; po nak shkoj shum koh, këta zun të ndiejn një pa knaqtje dhe plaka i thot plakut:

— Po shko a plak, te zogu i yt dhe i thuej ty të' bojse mbret, dhe má mbretënesh.

Plaku shkoj në malt, i rá drunit dhe zogu doli. Ky i thot, zogut, se plaka më çoj të' thom për me m' bë má mbret e plakën mbretënesh.

Shko me shëndet, se gjith se ç'ka të dosi, ki për me ju dhon juve, i thot zogu plakut.

U kthye gjyshi në shtëpin dhe i thot plakës gjith se ç'i tho zogu; dhe kështu këta në të nesërmen kur u squetën prej gjumit, u ngritën prej shtratit si mbret e mbretënesh!...

Këta má zun të rrojn si mbret e mbretënësh. Po gjyshëja mbretënesh prap zú të ndiejse një tjetër pa knaqësi! dhe e çoi apet te zogu plakun; taj i thën: Shko ma shpejt dhe i thuej zogut yt, të na bojse mbret mbi mbretnat, cilët të na binden nee. Përveç kasjë, të na bojse mbret dhe mbretënesh për mbi gjith shpesët e malit dhe për mbi këtë sóg, e cila të na shgrbejse.

Shkoa dhe këtë here mbreti plak te zogu dhe ja thot gjith porosiat, që i porositi plaka mbretënesh.

Shko i thot! zemërues zogu i mallit dhe mshihet në vrimet. Shkon plaka prap në pallati dhe i thot pëakës lakmonjëse, cila do shum madhështi... ashtu si i tha zogu.

Errat dhe bien të fiet, mbretë e mbretënesha, po më të nesërmen ker u ngritin prej shtrati,—çë të shohën s' kë as' shtëpi, as' pasuni, as' kurrt gjë; përveç se at' vorfunin e për me disa të shtueta në shtëpin e mënuet, në t' cilën po drodhëshin si thupëra ndë ujët prej së ftohëti.

O! Kush do shum, hupën dhe atë që kë! Për kush prishën shtëpia e Zogut—I bie gjika së verdi. Kështu thot shpesa jon „Shqypeja e Shqypënis".

Voet, apo vezat.

Voet jon një unshim i mir për njerin. Në shum vise të kjytetnueta voet i mledhën dhe i mbërthejn në arkësa e i dërgojn afër, ku kërkohen ma shum. Në Shqypëni voet jon ma t' lira, se ëdhe si mledhën tregëtarët për me i dërgue afër, ka i gatuejn ma shum. Për shkakun, se në Shqypëni ëdhe s' ka udhë të hekurta dhe të tjera lehtësia për me tregëtue me këta pem pulash, voet, cilat në Shqypëni s' ja u ën Xhminis dhe s' din se si t'i gatuejtë përveç se me i fërgue në tiernët me tiyen (gjalp), apo ma i zë në ujë dhe me thye donj voe në çorbët.

Një voe ska kok—Mirni sa voe dont, po të jen friska (laze) e jo të kiluçituna apo të vjetra dhe vini re doj ca me ujë që të ziben, po lypën të mos jet zanni i fort që të mos pelasën. Këta voe, cilat i kemi vu në zarn, në dorni që të jen qelaçka, lypën të vlojn vetëm 2 minuta, dhe kështu jon ma t' mira për stomahun: po në dorni pca, që të jen ma të ngurta, mbere lypën të vlojn jo ma shum se 4 minuta, se ndryshej u del shtëhania.

Voe syska—Shtiem në tiernët (tigan) tiyen, cili mbas si të çkrihet, thejm sa voe dorni ne tiernet, në t' cilën kemi çkrit tiyent dhe u shtëem krip e spec (piprik), po lypën të vem roe, që të mos derdhet e verdha e voes. Përveç ksaj mandim të u shtejem dhe pak qumbësht e shëqer, po me verojtje që të mos i djegtim, a vetëm t'i rreshkem.

Voet homolet — Voet homolet gatuhen kështu: Thejm sa voe dorni në një talir t'i gatuejm. U shtiemi pak krip dhe spec e i rrehim shum, se sa ma shum i rrehin, aq' ma shum fryhet homoleta. Mbastaj si e çkrim tiyent në tiernët—i shtiemi voet e rrehuna në tiernët, cilën e tundim që t' mos ngjiten për tiernët ajer sa të rreshken voet mir. Dhe kështu i bam, apo i peradajn për me i hëngër ata klinët t'an në qofshim gjellaxhinj.

Homolet me buk—Voet gatuhen dhe me buk, me mgdanos, me kërpudha, me veshuja, me domate, me zhamboni dhe me shum të tjera sende të gjelbura, cilat ndihin fort shum për forcimin e korpit njeriut dhe spastrimin e gjakut ti.

Vozja kyn në qdo gjell. Kjo ësht shpërti i gjell-gatonjësit dhe ësht gjë e unshyeshme po të hane njeri shum për njëheresh i bojn keq, se kan helm në ta.

Nastas Jos. Frasheri.

Njeriu i verbet dhe kusari.

Një njeri i pasun u kishte verbue prej nji lingimi, cili e çoj të dergjet shum gjat dhe t' mbrâmeu o la në t' errët. Ky i mbetuni ullog njeri, kurkuj s' besonte me ja dhon t' hollat për me ja rujt, pa i shtrëngonte vet dhe i ruente. Mbas një kohe i vjen ndërmend për me i msheh këta të holla më dej vend, ku t' mos i gjëpne kët njeri. Ngjihet një nat dhe shkon tuj u pajmat në kopësht, ku gjymsën e t' hollavet i dërmon në dhét. Po ai' koh kur njeriu i verbët dërmonte dhe mshihte t' hollat, — e pa fqinja i ti, kusari dhe ja muer të mshehunat para ullogut pasun.

Mbas disa ditsh shkon i verbëti një nat dale kadale në kopësht, aty ku j kishte mshehë të hollat për me i pá se jon apo jo dhe shënoi, se t' hollat jon vjedhun. Ju nisk bahas ullogut se kush ja mori t' hollat, sepse e dinte se cili kish njeri i lig prej fqinjvet. Mendohet i verbeti dhe ngrihet një dit e vete te ndërmdenjësi i lig dhe i tho:

— O ndershëmi fort shum fqinji im, uni kam ârdh te zotënia jouj për një këshill dhe nâ bas, se vetëm ju jini aty që dot' më ipni këshillë të mir. Uni kam pak të holla, cilat dua ti apë në dej vend të sigurt, apo ti mshehni më dej vend. Gjymsën e ksajë pasunie e kam mshehë në kopësht: po tash mak di se ku ti mshehi dhe të tjerat. Si dot më këshilloni ju, zotëni ndërmdenjës?

— Ju këshilloj ti mshihni dhe këta te ata të tjerat, në at' vend ku e kini mshehë gjymsën e ksajë pasunie, se ësht mâ sigur njeri ti mshehine, se sa t' ja ape do një tregëtari, cilli mundën dhe ti hupine në dej tregët, i thot kusari ullogut pasun.

— Ju falemnderit për këshillën e mir, ndershëmi fort shum fqinj! thot i verbëti kusarit dhe merr lamtumirën e shkon në shtëpi vet.

Fqinji kusár për njëherë, dhe at' prame, merr të hollat dhe i ve aty, ku i muer; me kët qëllim, që të ngrene mbasandej të gjitha.

I verbëti shkon më të nesërmen në kopësht, korse të mshehine dhe gjymsën e t' hollavet dhe i gjën në at vent ata, cilat i kishte

vü vjedhësi fqinjë për me marr mâ shum. I merr dhe at' ôr parat e vjedhuna ullogu dhe i çon në shtëpi vet e i mshehën te ata të tjerat që kishte në shtëpi. Në të nesërmen kur shkon shërndenjësi i lig, kusuri për me vjedh të gjitha, — çë të shohe, nuk gjën as' ajë gjë sendi!

Mbas disa ditsh i verbëti ndien zëzën e fqinjit, cili po shalitej në kopështin e vet dhe i thot ullogu kusurit: „O fqinjë, amore vesht, se disahere të vërbuaft shohën njâ mir se ata, që kan sy të shëndosh?"

Shërndenjësi i ullogut gasun, kusuri, s' pëzajt as' pak prej turpi dhe u bô sikur s' kje ajy e iku prej kopështit për mos me i fôl mâ ullogu i mençëm, cili e shpëtoj pasenin prej thojset kusurit me dituni.

Mësoni fëmi, t' kini dituni; Që t' mos kini fatig ju në pleqëni,

Nja katundar dhe advokati.

Një katundar për të parën here kishte shkue prej katundit në kjytet për me shit disa njanejara dhe me t' hollat e këtyrej — të blejne disa të tjera njanejara (rragallia) për në shtëpi. Mbas si shet e blen katundari rragallinat, dek të shatitet nëpër kjytetin, për me kqyr mir e bukur se ç' ka në të. Tuj u shatit ky, shënon, se në nji shtëpi — hyn dhe dalën shum njerëz. Si pâ se hyn dhe një katundâr në këto shtëpi, ky e pyetën: „Ku shkon? Mos âsht kish kjo, apo doj tjetër gjë për me kqyr dhe senâ mbrenda?"

— „Âs' njana, as' tjetra âsht", përgjigjet katundari.

„Këtu gjallon një advokat". — Po çdomotëa advokat? — Njeri që dhe të gjith njerëzit, pô ky shët mend dhe mburon ata t' paditurit njerëz para gjyqëtarit për të holla. Katundari hyni mbrenda për me kqyr mburonjësin dhe pa mos thën mir se u gjëjtu, apo mir dita mjet dhe ri që nji sell të bat, që të ciltën kumbi kur ndenj në të. Si e përcolli gjindjen klientale mburonjësi, — pyetën katundarin: „Ju ç' dont këtu? Mos ke doj mardhënje me doj njeri? Mos' ke doj tjetër ngarravi, apo qartje e do me gjykue do kënt? Apo dtose shet doj seni dhe kie kridh ta blejt un? Katundari i përgjigjet advokatit për të gjitha pyetjat dhe i thot se jo; s' kam ksash nevojash.

— E athere çdo ti prej meje, që ke ardh këtu? Ma kish ânda të t' shoh thot katundari, mburonjësit, cilit i thot erdha për me t' pyet, pse as t' holla i shet mendt. Advokati u kujtue se katundari s' âsht i ditun, po i mitun dhe zë t' qeshâse! dhe mundohej për me ja mrrr at' mejtim prej hinkës katundarit, se kata nuk shiten mend; po si e mrrr vesht, se s' âsht leht t'a verbetojsë këtë njeri — filloj ti shese pak mend dhe e pyetën katundarin: „Si të queni? — Nikoll,

thot katundari. Po emnin e atës dhe llagapin si e kie? Jovan Arushari, thot katundari mburonjësit, cili merr një cop letër të bardh dhe shkruen atë të këto fjal: „zotëni Nikolla Jovan Arushari, punën e sotëshme për neser mos e kosh, po sot sose". Ja ep letën e shkruet Nikollës dhe i thot „njam tani 10 grosh!" Katundari pagoj 2 frangat dhe mori letrën e shkruet prej advokatit dhe e shtie në xhept e nisën për në katund, ku e mbrrini në at' koh prânje dhe u çlodh në shtëpit vet.

Mbas së langëin darkë, zu sikur t' fryne një erë dhe e shoqeja i thot së shoqit: „Eja a kujnik t'a bajm drithët ka lëmba, se sikundra m' duket dot bjere shi sonte". Njerëxia e shtëpis lëmia e ktynej kujnikve, nuk i ndigjonin print për me bajt dritët ka lomba, se ishin shum të lodhun. Disa thon: „S' bie shi sonte", të tjerët thon: ta lom për neser këi pun". Kcen kujniku më këmb dhe thot: Pritni, se un do t'u thom se çdo t' punojm!" Ky e thret t' birin, cili diste pak të leçitine, tuj i thon: „leçit këtu në këi letër ç' shohëm se ç' thot!" Zu djali t' leçitin fjalët e shkrueta prej advokatit: „Zotëni Nikolla Jovan Arushari, punën e sotme per neser mos e loshë". — A ndigjuet? bërtiti kujniku, „se çdo me thon mend?! I qeshin fal dy frangat dhe i luntën qoft mburonjësi! Ngribi, të shkojm në pun të gjithë dhe të mbledhëm dritët e ta biemi mbrenda".

Ngriben të gjith si t' habitun prej bërtitjes kujnikut dhe e ngren dritët ka lomba dhe e biet mbrenda. Po sa e sosën punën, ja krisi një shi i madh, cili boni shum dome, ktynej, që kishin edhe përjashta shum pem të pa mledhuna,

Shpëtoj katundari për 10 grosh unshimin e lëmis për një mot dhe zu të koejne prej gazi për mend që biejti prej advokatit.

Puniën e sotme për neser mos e loshë.

Në do pasbal e sigurt të gjëjshë.

Bolku përtonjës dhe zogu i bardh.

Një bulk i pasun kishte gajtue disa vet rogëtën për me i vra hue punët. Mekjon se bulku i pasun kishte shum pasuni; ky kishte dhe shum rrogëtar, cilët i vrahonin punët dhe ja ruenin pasunin përtonësit kujnik, cili e shkonte kohën e art tuj u shtri sanhie dhe në mehanët e s' kujdesej për unshimin e rrogëtarvet. Kur ngrihehin rrogëtarët për me i kqyr punët e përtonjësit bulk, ky shtrihej në shtrat njer sa dilte dielli mjaft nalt. Dhe kështu rrogëtaret jitnin shum here pa mingjes e pa drek, se kujniku i tynej s' kishte as' një brig për unshimin e punëtorvet, cilët i kishte rob. Punëtorët e përtonjësit bulk si gân, se kujniku i kaqë pasunie t' madhe s' ka as' një brig

për pasurin e ti dhe për rrogëtarët. — Ki zot t'a shkoqi kohën e art në përitje si zotënia i tynej, bulkë përtonjësi, edhë zú t'i shkojsë pana prapças, se rrogëtarët, le që zot t' përtoqi; po zot t'a vjedhën pasurin e zotënis vet. Ragetia zú të ligështohet, arët zân t' mos apën drith si përpara; dhent dhe lopët zun t' mos apën qumështit; bulkú zú t' vorfunohet, ky më s' ka si përpara t' shesë: lesh ilyen, djath, drith dhe të tj. tj. E hupi shpresën bulku dhe zu të kjahet njasët e tjetrit, mqvet dhe të ashtmvet ti për bukën e vet, për fat-keqëjen e ti dhe për s' konjen nëmjet ati pasanie t' madhe!

Aështere kur gjiadej në dyshim të madh bulku përtonjësi, i vjen në t' pëm një fqinjë i ti. Tuj kuvendue këta, kyn mbrenda djalë i bulkut me një zôg të bârdh në dôr

Atëmdejësi goetiar e merr zogun e bardh prej dorës djalit dhe mbas si e përkëdheljën tuj e kqyr, kthehet mbë bukun përtonjësi dhe i thot:

— O fqinjë, ake pâ ti zôg të bârdh?

— Jo, thot ky; si zoga që kom pâ ajer tani, kan kjon tjetër floj dhe me ngjyra të tjera.

— Ka dhe zoga te bardha, i thot vërtdejësi bulkut pasun, por këta jon fort pak dhe shum rrall fleturojn. Më çdo kotmd kâ vetëm një zôg të bârdh, edhë kush e kqyrën t' parën here, këtî i shkon pana mbar dhe përpatca në çdo pân që rrisën.

— Kur mundën t'a shohe ajerî këtë zôg të bârdh? e pyetën përtonjësi bulk goetiarin fqin.

— Kjo zôg fleturon mingjes për mingjesi para se të zbardhet dita dhe mledh rreshem për gjith ditën. Mbasndej shkon në furrîst vet gjer sa ësht herjet dhe nuk del prej furrikut djeri më të nesërmen dit.

— Aështere dot' ngrihem shum me nât disa dit për me e pâ këtë zôg të bârdh, dhes marar tjs gjë dhe furrkun, thot bukun përtonjësi.

Më sesaet ky u ngrit me nat, para se të zbardhet dita dhe doli të kërkojse zogun e bârdh. Doli jasht kalandit dhe kqyrte nëpër arët të shohë zogun t' fleturojtne, po s' e pâ dhe u kthye e erdhi në kopështin e vet, ku edenji pak; mbasiaj u ngrit dhe erdhi në dhôri ku zú të kqyrine nëpër strehët e shtëpis dhe në kulmin e saje për me pâ zogun e bârdh, po nuk e pâ. Si u shtrit, ky nëpër dhori, sheh se një rrogëtar i ti, ka ngakuet një thes me drith dhe e çon në mehatët t'a shesë! Shkon më ën tjetër të dhorit për me gjet zogun, po ky kqyrën, se dhe këta një tjetër rrogëtar — po i ep një grusçe një kuti glot me qumështit, edhë e çon në shtëpit vet. Shkon ma tej dhe i afrohet katujit, (shtëpit), kyn mbrenda te bagetia po çët shohe! — bagëtia po rikuiën mët, s' ka para tynej as' bâr, as'

kasht! Kqyrën vërrin në mashnët (plevicet), po s' ka; shahet prap në katset, po çë të shohë! gjëja keq u ka dobësuet, u ka ulë: u ka bë si shërvin.

Këtë dit bulka përtonjës nuk e pâ zogun e bârdh, po mësoj disa sende, cilat rrënonjin pasunin e ti shum koq. Më të rezërmen dit ky u ngrit herjet herjet me nât dhe shkoj të kërkojnë zogun e bârdh nëpër anët dhe livadhet, po dhe këta nuk e pâ; po kqyren, se një prej nogëtarvet ti—e çon plehët në ar të huaj, a jo ai t' zotënit vet, dhe kqyrën, se në livadhet e tia kullotin gjëja e gjindjes, e jo e tia.

Bulka përtonjës zû t' ngrihet përdit me nât, herjet, herjet dhe shkon e kqyrën punën e punëtorët, e jo zogun e bârdh. Dhe sështu nuk shkoj shum koh, ky zû t' përparonjë, se zu vet t'i kqyrinë punët, cilat i nisën mbër.

Mbas një kohe përsert i vjen fqinji i ti dhe i thot:

— E! si të duket tani, a e pae zogun e bârdh?

Bulku u kujtue, se me këto fqinji i ti deshë me i thon të kqyrinë pasunin e vet, përandë zu t' qeshë dhe ju përgjeq goditurit:

— Jo, jo, nuk e pash; po fort shum të falënderrit për këshillën e mir që m. dhoe. Un a' vendt zogut bârdh, pash shum pân, i' cilat ma s' pan s'i dinja. Tani punët me shkonjë mbër dhe qillat (hambarët) zan të m' mbushen përsërt.

Mekjon të mos pëtonjë kujniku i Shqypënis, nuk dot i kishte tani qillat e tia të mbushuna me mi e stalbël po me grân të bârdh...

Kërkoe O! bulka i Shqypënis zogun e bârdh, literaturën, në të cilën ka gjallim!....

Kûr kypën të përplehim?

Një katundar mjalt plak njeri, po mësim dashës. Ky gjith një pyetën njerëzit e ditun të nsojse dëj send prej stynej, se do të dine sa mundet më shum dituni. Një ditë pretendëvere ky plak shkonte në punët vet, po i së udha t' kapërcejne rreth kopështit t' aji mësonjësi, dli përplihte bashk me nogëtarin e ti në kopësht. Puna e mbar u thot plaku mësim dashës dhe pështetet në gardhin e kopështit e po kqyrën se si e bajn plehët nogëtari i mësonjësit nëpër bullist e kopështit.

Vjeshtën që shkoj u pash, se përplihnit kopështin, këtë dimën njëhere u pash, se përplihnit këtë kopësht dhe tani Ju shoh, se apet kët pun beni gjith në këtë kopësht. Përse koq shpesh përplihni? pyetën mësim dashësi plak.

— Uni nuk perplehi vetëm në një vend, i përgjigjet mësonjësi, plakut. Nuk ësht mir, o gjysh i nderuëm, të përplehim për të gjitha

bimat njëhere në natë, se sicila bimë lypën të përlihet sikundra vendit që është. Na s' jemi të unët gjithë ditën, po ndiejm unti vetëm më drek dhe më dark. Pleh ët për bimat është si buka për njerinë. Na në punoishim në daj vendi të lëng, ne na e dërgojm unshtatin ma shpejt që të mbrinë në at koh, kur ndiejm unti; e n' jemi pra në pun afër shtëpis — athere na e dërgojm sillën ma von, se jemi afër. Kështu lypën t' përkujdesemi dhe për bimat, se dhe ata kërkën kan nevojë, ja sikundra kemi dhe na për unshtim.

Ata ma shum ndiejn unti të prendëvër, kur hoji (lëngu) nisën të ngjitet nëpër trembat, kur fara nisën të bine, kur krondi nisën të bulbojnë dhe kur të zon e t' pëlvisën për me çal lal e gjeth. Na lypën të përpiehim në at' koh, kur kan nevojë për unshtim bimat, që t'u mbrinë unshtimi njer në rrënjët në at' kôh, kur ata ndiejn unti.

Në i kan bimat mbajat e veta ta thella në dhét, si të pemëvet, na lypën t'i përplehim në vjesht. Po në i kan rrënjat cek (xqripët), lypën të përplehim në mjedisi të dimnit, se Kalnët e-në Shkrt; e në i kan pra, rrënjat edhe ma ték — lypën athere t'i përplehim në prendëver.

Kur përplehim pra, lypën të kqyrim dhe vendin se ç' vend asht, se ka vend, që asht dhé i but e i brydh; ka vend të fort dhe ka vend, që asht grillásht; dhee i përdiet me zall (shúr). Kështu lypën t'u kthejm kujdesën bulqvet, që të përpëhim në ata vise sikundra vendit; në asht vendi i ngutet — lypën t' përplëhim ma shpejt, kështu një vend mensi se e gë longua e plehit nëë vedi: e në asht vendi grillisht zall dhe i beyësh — na athere lypën të perplehim ma vón, se kështu një vend, shpejt e lëshen longun, se asht si shósh.

— Kështu asht, ma t' vërtet, kështu asht! a përgjoq mësimdashësi plak dhe je falënderis mësonjësit dhe shkoj në punët vet.

Unshtem pak të nginjesh shum!

Asr e përplehun kur jom:
Fugi t' madhe ather kom;
Lum ata bulq që më prûn
Unshtim me koh t'u ap grûn...
Për kok taar të madh kalli,
Me pás të çoin në mulli...
Grun të bárdh ata të bluejn —
Të unshchen dhe të kuejn!
Tuj ja falënderit Perndis,
Për dhuen e Shqypënis.

* * *

Kopësht me pleh un kër jom:
Fugi t' madhe ather kom:
Lum ajy që pleh më solli:
Se doi kuvin gjith çka mbolli.
Prej çdo farësh pëm të mir!
Të bekáta plot me kir!
Preej Kallojsit Perëndi,
Cili past t' madhe lavdi!
Se na ka dhun në Shqypní,
Tok të bukur plot flori.

Prej vetiu kank mbaronjas!

Mjaft kujtova se s' kom nxime;
Mjaf pëtova në kët jet!
Detyr kom gjuhën e ime:
Këndk ta shkruej e kom gjet.
Këndk u ndreqa tà këndoni;
Burra, gra, djem e cuca —
Dhe u luftëm mos pëtoni,
Po gjuhën e vet ju mvoni. Ky liger përsëdytet.
Mjaft nu dridhëm këmb e duer,
Mjaft kujtova, se s' dii gjë! . . .
Kështu sot mendja ma muer —
Pendën gi dore mos lë... Këndk u ndreqa . . .
Mjaft me lyerë këtu vishllue,
Mjaft kullosa dhen e dhii;
Tani lypën me punue —
Për me shëndrit këtë Shqypni. Këndk u ndr.
Mjaft kom fjet usi nan hie,
Mjaft kom kjon njëher barti;
Tani dhe ma short më bie;
Këndk më ndreq për djem të rii. Këndk u ndr.
Mjaft vështrova me kafallin,
Mjaft e bajta këtë janxhik;
Me pend lypën t' sqoj Shqyptarin.
Se ka m' dy-tri an anmik. kenk u ndr.
Mjaft ndëgjova an bjegrime,
Mjaft më lagu shi e dhôr, —
Tani m' kan ardhun kujtime:
Për Shqypnin t' qahem pantôe, kënk u ndr.
Mjaft me shqerra un u gzova,
Mjaft dhe bylmete kam ngrom;
Qindrò Shqypnì, se s' pëtova. . . .
Për Ty shkruje e lumja ânë! . . kënk u ndr.
Mjaft mà n' livadhe u shtrina, —
Mjaft në bjeshk edhe në lush;
Gjuhën e vet t' shkrujë e mbrrina:
Libra me kënk jom tuj mbush kënk u ndr.
Mjaft kom kjon kpuc-mbaronjës,
Mjaft punova këtë mjeshtri;
Tani due me kjon shkronjës —
Me sà t' di, Vjershtor të mbrri. Kënk u ndre.

E ëma dhe i biri.

Nxito bir të ngjitë!
Dhe ẽnjë msonjëtore shko;
Shtërngohu shpejt të mbërrish,
Edhe urt atje të rrish.

Atje e mira të thrret,
Ja dhe shoku ku të pret;
Shpejt sa je ti i ri —
Na mso shqyp istorij.

Ja kambona rrehën!
Ti më s' je për n' prehën,
Po për të mësuarë;
Ze shokun për dore.

Nalto mos vonohesh
Dhe bukur të mohesh! . . .
Fort mir ti ven roe
Dhe msojsin adëgjoe,

Se je shum i mirë,
Shpejt t' bohesh i dhun! . . .
Nxito malli im,
Gjuhën mso me gdhi.

Ndegjom bir i vogël,
Si dashka me gogël;
Fitoe ti dijën,
Se m' ty kam pritën! . . .

Kqyr të bohesh tim i nxir!
Zoti t' dhasht bekim e bir! . . .
Gjuhën e vet ti t'a msojsh;
Asnn e ëmë të nderojsh. . .

Kështu bir bota msojn
Dhe shum fesll kta mendoja.
Gjith se çka në kët jet:
Kta me msim i kan gjet.

Mert bekimin biet im —
Dhe n' msimtore shko si tim,
Se tani ti për malin jee:
Në vogëll gjith gështi axe.

Ja ëma gjith ti thash:
Abetar dhe plumç të dhash.
Gjuhën e-vet mir të msojsh;
Edhe kurrë t' mos harrojsh,

Se kjo asht themelore;
Ghuh e-vet, gjuh lindore;
Kush e moon shum përparon
Dhe zi njeri bukur ron.

Gjuhën e-vet, si ta nxësh —
Dhe të tjerat mos i lësh;
Po nuk jon themelit! . . .
Tjerat gjuh që s' i dil.

Esera asht themelit,
T' cilën msojm n'vogëllt!
Ndegjo ẽmën se që' thot;
Për me pas bekime plot! . . .

Ata i mir dhe i biri.

— Ku kaq herjet, bir i dashun;
Pse u sqove kaq me nxit?
Ku po shkon ti, në të errët!
Po më thujë i lumi ëmë?

— Sqohem blir, se dü me shkue,
Të laroj dhe t' mbiell faar;
Se ma m' pret pûn e shejtnue,—
Për me punu sot të mar.

— Atë, i dashun, po më thonj;
Apo m' lë dhe mu të vi?
Atje me kqyr dhe të luej...
E të shoh si laron ti?

— Eh, lum ata, bir i ëmës!
Po kqyr mu dhë më ndëgjo:
Nuno mos ju dajë dhunatës...
Po në mëmtoce ti shko!

— Po kur t' vine Prëndëvera,
Ngrohët, dhe me lule plot...
Eh, sa mir do t' u vin era!
Ather dot' vish, e jo sot.

— Áther ara e bekue!
Dhe livadhet dor' gjelbroja!...
Ather gjithkush ka me shkuet:
Ka trumbat me dhen bjegroja.

— E tani — ti — në mëmtoce,
Dit përdit, atje të shkojsh;
Po shko drejt, e jo ndërthore...
Dhe gjuhën e vet të mbajsh.

Jo padia, po dituria e ruen feen!

O, Dodi i çkrlqyer!...
Ti që ke ndrit botën;
Pse kaq von ndër ne je kthyer,
Të na ndritish kokën?

Kur un botën e ndritlova;
Mbi ju k'shtia, ah një rre!...
Mos kajtoni, se u harrova.—
Sepse ren, jo ku e ngrce.

Po tani kjo rre, që ngrihet,
Poet mo shumi an dot çlirkqej!...
Se një tjetër regull vlnet;
Përande un ju pëlqej...

O, Dielli! O, drit e madhe!
Valli, kjo drit, a humbën keen?
Cila s' gjinder nër livadhe,
Po n' krahnuer dhe në kreen?

Deita ime, gjith këmt ndritën,
Se m' ndhnon i Madhi Zot!
Po t' pa fën kjo, e habliën!...
Se s'ka Perndi, ajy thot.

Deita ime nuk deht tjetër;
Veç çkrlqim e bukurl...
Dhe ajo fea e vjetër;
Që ruhet me diturl...

Po ju lypën t'a leçitni...
Fen e jaej m' gjuhët vet;
Prej krahnorit t' mos' e qitni,
As' prej as-j kokës vet.

Lavdi t' madhe past Perndia,
Se fea jon, nuk humbet;
Po prap do t'a ket Shqypnia:
Ta lëvdojn... më gjatët vet.

Forcia e parës dhe vepërat e saja.

Ah! or' për e hotët, —
Pëllumbesh e ëmbël;
Kush t' ka ty ësht agrohët
Dhe lahet me tomël!...

Ti n' shtat je si gogël,
Po ti kur tringllon! —
Edhe lëmsa vogël
Zemrat u p rrlon!...

Ti je rrumbullake,
Ndon se je e imë;
Pse ty derdhen gjaks, —
Se t' lshsin bon time! . . .

Ty t' këndoj! O e bukl,
Se je si mbretnesh —
Dhe bohesh si bûll! —
Afi që t' ka ngjesh.

Ah! or' pár e kuqe! —
Ti je shum e fórt;
Kur t' mbushin nè arksa:
Ushtar ven në pórt.

Kush të gjen bon shesar,
Dhe thot „Jumi imë"!...
Po kush s' të kà ksht kusàr—
Dhe ja merr nëperdhun!...

Ty kush të kà, or' pár,
Aà njchere s'ka bo mir;
Po thot: „më shkon pusa mbar!"
Edhe ri ç bon schir!? . .

Ja, or' par, pse hynër,
Usi due ty me t' thón:
Ti e' je lul me t' mun ërë,
As' je bukt për me t' ngrohtë...

Ti, or' pár, ç' je e verdh, —
Fort shum njerzit e mundos:
An e mbon e ki përderdh —
Dhe mendi ky të zhon!?

Ah! or' pár, ç' je e çkelt. —
Gjith njerzit kl bò kahër!...
Disa n' burg i kie shtit, —
Se ti shton në jet nahër.

Aft or' pár kie ndër,
Metvërtet, në këtë jet;
Po shum njerez kie thër,
Qiftë t' kan kërkù me t' gjet.

Për ty lufton krai me mbret;
Ti po vret njerëzia —
Dhe u le shtëpitt shkret,
Dhe kështu shton vorfunin. . .

Kush t' kà ty, or' par në dór,
Qe kua punish bon në jet;
Vllain tën ki bo trathór,
Anmiqsi me atu të kjet! . . .

Ti, or' pár s' bon njësi,
Ndon se ç' kan dhe shqyptár;
Tón Shqypnia ki lon n' ersi!
Se kta t' pasen s' apën fár.

Aft or' mekul i kalluet,
Ty që t' thorr: argjend dhe ár;
Gjith Shqypnia e ke përvatz(bind)
Valle lucjn me shqyptár! . . .

Kush t' kà ty, or' pëllumbesh —
Dhe t' njehën me mia;
Grishën grekun mej qft mesh!...
Sikur s' ka burra Shqypnia.

Ti, or' pár, na ki verbue —
Dhe s' le djellin me na ngroh;
Ah, fort keq na ki zbaue! . . .
Vlla me vlla na kie fsh. . .

Baria dhe trumba me dhen.

Eh, sá i lumtun je njeri!
Me trumb përpara, o bari;
Eh, sa mir mon n' at' mal me eer
Ku shiloja lulat në prëndveer.

Ngribesh me natë, n' mingjes mengon
Dhe fryn në pastër, si buk kapçon!
Eh, përmieth trumbën tuj kullot,
Nëmta bjeshk me lule plot.

Trumbën me dhen kadale çon,
Po bjeshk e fusha kryqëzon;
Eh, me kadallin ti kur vishllen!
Tuj kullot trumba, mbrapa të vjen.

Eh, baria sá mir vishllen!
Me carifton malin po then;
Prej kadallit gjumon bjeshka!..
A prej atit çkulet eshka.

Eh, sa i lumtun je, o bari!
O, sa pá faj, si je njeri;
Shum ngushllohesh, ti në kët jet,
Me atë trumbën ç' po kullot vet.

Trumba me dhen sá mir bjegton,
Se ti për të unshtim kërkon;
Bjeshkë me kullos e fush me bar...
U shkundën gjeth, bulba me fâr.

Trumba me dhen, si ngjajet mir,
Bie dhe ile eh në doj fir!...
Edhe baria shtrihet e fle,
Se qeni rrun kurgja nuk lee.

Si ile e knaqet, baria mir,
Ze dhe vishllen, eh! kah aj fir!
Tuj kqyr përpara trumbën e vet;
Eh, tuj vishlluet atë e thret...

Trumba ngrihet, si shkon vapa
Dhe harlat i vjen mbrapa!...
Ze dhe kullotet ras, ras kullot;
Nër ato vise me lule plot!...

Prej promaje dhent, si ngjajen mir,
Kingji kërcen, se ikët i pir...
Edhe baria, trumbën me dhen:
Dale, kadale te stani klen.

Poe sá erret, bari me dhen:
Tuj vishëllaet, në stan po vjen;
Shqerrat kërcejn, dhent po bjegrojn,
Se tagji krunde sto kërkojn.

Djali dhe Amma.

Amnë e dashun, çbon si jee?
Përse kryet zuk e ngree?
Po në t' errët gjith një flee...
A s' mendon pak për nee?
Un mendoj, po ju ka jini, —
A edhe në burg më lini?
Nër gjith shoqet un,
Po ni si kërcin!...
Tuj Kjon ma e para njëher
Ju sot m' lini së skëlër!...

* * *

Nuk, o ämnë, nuk mat;
Mëlq për ty më sinanl!...
Un shum dû me t' pa shëndrittun,
Se ti më ke rritun...
Un ilëtta n' gjithë tua,
Dhe s' më ke mbarrtuu!
Ti gjith një po qan për mue!....
Po mû fatl, ku më prunë?...

* * *

Mir, o bir, se ti kupton,
Dhe gjith një ti po panon;
Un shum gzohem dhe gjëndohem!...
Poe, edhe mandohem...
Vetëm un me tyy, —
Apet jom pa syy!...
Ku i ke ti zvllasnët tjër,—
Ju të gjith mû me m' bo ndër!...

* * *

Ah! o ämnë, mbarre kouç
Kët ndynsi si t'a thom?
Vllasnët e mi gjith një grinden!...
Njani tjetrit nuk i binden...
Uni gjith u thash.
Për ty n' qaf u rash...
Po kta nuk kapluen:
Përunde ti vuen...

* * *

Dot kapitojn, o bir, pë vöa;
Ndon se grinden e po thôn:
„Un kom fee e un kom din
Dhe jom turk e jom elin!...
Fea s'i adalen,
Kur gjaku vëlon!...
Gjith kta grisdat do t'i lën,
Fsala ime të gjith jën!...

Një shëmbëll i mir për gjith Shqyptarat!

Lamjati Shqypëni, luanjati Kosovë,
Se ke lind fmd, n' kjytëria Gjakovë!
Këtu âsht lindun dhe ky trim Ushtar,
Me të nzehët zell, i vërtet shqyptâr.

I dhëmbojçëm shum, eh, sa shum i mir!...
Me ftheqje t' madhë dhe plot me dëshir;
Me shum shok në jet dhe me trima t' mbâr...
Cilvet u âsht vet, një bash komandâr.

Ky trim i fjamtun: *Zotni' Bajram Curri:*
Gjuhen ka mburue dhe s' ka harru kurr;
Se âsht bir Shqypnie, i vërtet Shqyptâr,
Me shkendia t' adezta, lindun për mbrâr.

Këtë emën të ndlet, istoria jonë, —
Me shum t' tjer perxiet, e shkrun tash, jo vonë!
Por kur të vin koha, me shkronja t' arta,
Cilat dot leçiten, me zembra t' ejarta...

Ka me u përmenden ky emën i nâr,
Se jonë shum përpiqet, zotit dhçë i fâlt!...
Për gështjen kombjare, shum u ka përpjek
Dhe prej trimënje, kurkush s'e ka ntjek!...

Ja një shëmbëll, vllazën! në këtë koh për jâ:
Por si Bajram Curri, gjith do me punû!...
Dhe emaat e jue, kështu me u shkrû, —
E kurr në jet, mos me u harrû

Të rrojn Bajram Curri! Ky trim i ndëgjuet!...
Cili t' lumtën âmë kurri s'ka harruet...
Të rrojn ky trim kombi! me fisin e vetë
Dhe me të gjith shokët, që dôn gjuhn e vet.

Idealizma

Idealizëm në do me njëh —
Ngushullon shpirtin, knaqesh ne jet,
Por vetëm dije se jet pa drek!
Unjt shum here, kle me mbet!...

Idealizma, âsht gjë e shent!
Lum kush e mbushën, qellimin vet;
Por gjaku mehet, shpejt nëpër dejt,
Se san unshebet, mir të kët jet!...

Idealisti mbushën detyrë —
Dhe gjindja i grokset per gjan e mirë;
Por s'i pagohet, gjâ për kët mnyrë, —
Se kush ka pasje, kqyrën nehrë!

Idealisti me ndërgjegje —
Fort shum grushet, po shum mendon!
Se kur sheh gjindjen, shum keq e dyn;
Zembra i griset, qan dhe vajtën!...

Idealisti për t' mirën theret! —
Se do të mirën e njerëzis:
Por shum here, kërmihën shet!...
Për me i ndejtun, kundra antis...

Idealistën, boca e dën —
Edhe përhere; mir panoi that;
Por kët të ngratën mortat e hân!
Se me i ndihun, t' pasun nuk dón.

Idealisti, ngushullon gjën —
Kur dasi njerëz e marrën vesht...
Por edhe kësa,—n' holet e lân!..
Tuj i thon s' ngratit: „hesht mos dro hesht!!..

Shkup. 12.II 1909 m.

Shqyptarat e Shkupit!

Shkup, ór' kjytet i ndërgjuet!
Me ta bijt e tu shqyptár...
Shum provime ki provuet,
Po tash âc nis ndhë të mbár.

Bijt e tu tash kan fillue,
Gjith të zonat me i lón' —
Dhe kan nis me u vllaznue!...
Anës nderin për me dhón

Shum i lumtun je, o Shkup,
Se bijt e tu, kta sivjet:
Kan fillue me çel kllub...
Në atsi n' vendin e vet.

Gjith kta trima, besa-besës,
Pasha Zotin e kan dhën, —
Se së t' ernët s' duert t' jesën!..
Por gjithën me mu kan thën.

Besa bijt e tu i kie:
Trima t' ljamtua ç' ke rrit vet.
Fëmi veshnje, bij Shqypnie —
Dhe kunora në kët jet.

Perande kta po përpiqen,
Dit e nat pa mprajtin:
Edhe të mdhej mak po hiqen!...
Derdhin t' hollë, pa kursim.

Me kta trima ç' ka Gegnia!
Gjithkun edhe në Kosôv...
I ka besa dhe Tosknia.
T' cilët s' grallen, po boja próv...

Gzohu Shqypni ime e dashun!...
Se nji koh të mir ke mbrrit;
Bijt e tu s' të lon përmbysun...
Feet shum shpejt je tuj shkëndrit.

T' mojn Shkupejonët dhe Shqypnia!
T' mojne kllabi me gjith shoë!...
T' mojn basakime e vllaznia!
Kështu du për Qill' dhe fik.
Shkup, 25/X 1908 m.

Klithje mbë vëllazënit e mi!

U-ka nis ajë luft, përmjedis Shqypnis!
Tani ka me ë njofën: fuadi i trimnis...
Në kët luft luftoja me shpet dhe me pushk;
Por ma shum me libra; ç' jon si fletarushk.

Qindroni vllazën, me bes dhe trimni,
Se detyra jon ashtë, t'a sqojm kët' Shqypni!...
Kjo ersi e zezë s' durohet mà dot;
Po sqohi, or' vllazën, se kështu do sot.

Koha sot ka ardh, lypën dhanit! —
Me t' cilën difrohet, ajo nimënit —
Që ka st' fuqi për me xhërdis fëlyz
Dhe mos me na lën, por si doj mynyr!...

Ngrihi gjith, or' vllazën, mokni libra n' dor
Dhe me sa të dini: gjith bohi mesjtor!...
Vet na! vet ti nasojn, lëmën e Shqypnis:
Feet mir e shum bukur, gjithën e gjyshnis.

Në çdo deg të meinet dhe në ariesi, —
Mos me bô dom vllait, po me pas njësi!...
Ki kjon, o Shqypni, edhe shum dot jeesh:
Por vetëm të lutem! binj traftkor t'mos keesh!

Se na kanë nis, për me lakuar:
Shpejt me u shëndrit, gjah me kërcue;
Si gjith tjerët kombe, moimin na të ngërn,
Edhe t' luntën ânë, n' ersi t' mos e lëm! . . .

Se ajeti pâ nsim, është fort shum i ndyr. . .
Nër të gjith shokët, gor si doj mynxyr,
Prej të cilvet dalën: anmiq e trathtôr! . . .
Për me vrâ t' vëllain, të shkojnë thesôr.

Sot ai tjetër jet, mâ niset për nee:
Qe kjo n' errësi, neve nuk na lee;
Po lypën t' punojm, e kar mos gërtojm!
Athere gjith t' mirat, na dot' trashëgojm.

Ditët fleturojn.

Më Shkoj koha, kotë më kalina!
Fleturuen dit të arta shum;
Në ajë moshje ua të mesme mbrrima,
Po më shkoj të cilt nau, ah! në lum!
Ngroshullime dhe shpresa të xhrasta:
Vall, a mundin me pâs koq fuqi?
Për me m' kthye mâ, ah! dhe njëherë:
Në at' lumni, ah! aë djalëri! . . .
Të shoëngohem në mësim si duhet,
Për me nnue gjuhën e vet mir:
Ta leçili dhe zhtu si shkruhet, —
Me një t' madhe, ah! shpres e dëshir.
Si gjah ânune, të asaj trimneshe!
Cila m' linë n' kërthinzët Shqypnis
Dhe m' përkuadi në at gjep mbretneshe,
Taj m' kândue kënkën e trimnis:
„Lulën âmona, foshnjën e krahuet. . .
Të më rritet dhe të ngjeshin shpât!
Si stërgjyshët me pushk të bekuel:
Tokën me mpcu, se nderia e ngrât!"
Cila zemër, mundën me durue!
Kur e ndien kënkën e trimnis?
Ç'ka kândue, mbi gjepë ajo gnue, —
Tuj përkundun. trimat e Shqypnis!
Po për kohën, kot që na ka shkue;
Kuj s'i dhimbet, vall! se s' kthehet dot! . . .
Pëcandë, ah! orën me fitue. . .
Ah! dhe gjuhën, se kështu do sot.

Nja falanderje Topullenjvet dhe Shokëvet tynej.

U falemi-oderit, trimavet Shqypnis
Dhe atynej petnive, t'vilët i kan lind,
Se kan ritun djema, mburonjës Atmis,
Cilës kta me hute... më krah ju kan gjind.

* * *

Mburonjës Atdhes, trima shqypëtär!...
Pa mos u tat kurri, hutën e kan rrok:
Me lulu si burra me ata barbär,
Cilët na kan ndamun dhe s' na kan lon kok.

* * *

Ju kta u treguet, mburonjës t' vërtet
Dhe e vërtetuet t' pa agjiçën Evrôp,
Se ka një komb t' vjetër, që zron në këtë jet;
Po asht shum i vorfun, i bindun dhe rop.

* * *

Ju u dhat t' kuptojne: Greknës e Tyrkis,
Se ka Shqypënia, trima ta mbroj—
Dhe nër e nderuet, kombin e Shqypnis,
Fëmia e t' cilit, kurrë s' ju harroj.

* * *

Ju e mbusht detyrën, si t' vërtet shqyptär,
Tuj ju kundështue, asajë tiranis,
Cilën e mburonte i madhi barbär!
Aj sulltan Hamiti, asmik' i Shqypnis!...

* * *

Kjo kurrë s' harrohet, bâsa-bês ju thom,
Po arvati trima, t'a rrojm lirin,
Se dhe Perëndia, bashk me ju thot jom!
Ju kurë e mbroni, gjahën dhe Amin.

* * *

Të rrojne kjo pria e kombit Shqyptär!
Të rrojn Topullenjt! kta trima Ushtär!
Poshtë! poshtë barbarnia!... Poshtë tirania!
Të rrojn konstitucija! Të rrojne lirìa!...

Një peramid dashmorvet.

Na kan vrâ grekët andâr!
Tre të vërtet shqypëtâr:
Një tragiar e dy prifteen, —
Se predykonin shqyp leen...

Ashtu si na tha Perndia!...
E jo si do sot Greknia;
Cila ne na ka mallkuet, —
Gjithën shqype të bekuet...

Për këi gjuh kta bînj shqypnie,
I kan vra andâe grekie;
Po jo shpirtin e dëshnorvet,
As' ideat e therorvet!

Pritti Kristo kje një shkronjës,
Edhe i vërtet të mprojës!...
Kombit vet shum i shërbej,
Gjallinin për të s' kursej!

Spiro Kostari dëshmôr,
Shkoj për gjuhën ky therôr:
Përse ndihka Shqypënie, —
E vrau priat e Greknis.

Pritt Vasili ky dëshmôr,
Shkoj për trumbëni ah, therôr!
Tuj shëtbye Perndis.
Edhe Amës, Shqypënis.

Për të drejtën e plagoen
Dhe të sëmua e burgoen!
E ndrya mbrenda me t' pehtr...
Në kjytetin Monastir.

Këtu ky dashmor u çfry,
Në at burgun ka kje ndryt
Vdiq thue bota, jak su cili;
Vllaji yne! ah! prift Vasili.

U vorrue fort shum mir:
Në kjytetin Monastir,
Me kunora e ljalmbejtës,
Ciles thue për kajtim atës.

Pritt Vasilit Negovani,
Cilën ja, o vllazën kjani;
Po mos kjani, ngushulloni,
Se ne vepeat ky na ngroli.

Shum të lumtun jon kta trima,
Që kan vdek në rrug e n'vrima:
Për të drejtat e Njerzis —
Dhe për mojtjen e Shqypnis.

Bînjt e s'ëlës, pëmendôr —
Do t'a ngrën, se jon dëshmôr!
Se punuen pa mprojtim...
Për jet paçin kta kajtim!...

Protestuem dhe det protestojm! vetem shkronjat ta mburojm.

Ngroh! Djelli i gjithsisë
Dhe ndriti gjith botën;
I dha drîtën dhe Shqypnisë
E na mbushi kokën.

Kapëtuem mirësin
Dhe kthyem verejtat, —
Dyke dhear errësin,
Po kërkojm të drejtat.

Për gjuhën e vet punojm,
Se na âsht âmtare;
Mëmëdhetsin na mburojm:
At plakën Shqyptare.

Shqypëni, o komb i ndiet!
Gjith Evropi të nderon, —
Se ti ke trima te vjyet!...
Përmbe gjith kush i ftydon.

Bijt e tu pa ndryshim fe-e!
Nat e dit për ty punojn:
Tuj shëtby asajë ide-e, —
Kurr ty kta s' të mohojn.

Sikundra ty s' të mohoj:
Naim bega me gjith shôk,
Po për ty ky trim punoj —
Dhe na mbushi tënat sôk.

Me ata idea t' nalta
Dhe me shpres e dashuni, —
Dyke shkra me shkronja t'arta,
Na kujtoj për një Shqypni.

Po kqyrai sa përparojm,
O vëllazën shqypëtar!
Përandë ne na ndalojn —
Të na lon prap, si më për!...

Na çojn t' zhemi me vllha!
Myslimanin shqypëtôr;
Kështu anmiku na çân! —
Po ne pana na shkon mbër...

Dervish begu s' Elbasan,
Në kërthinazët Aqifës;
Kur bërtiti si asllan!
Mbodhi trimat e Shqypnës.

Në metingun e foemuet,
Uzdhënuen shtat më vët!!!
Shkronjat shqype kta me mpruet,
Se vetëm kta jon në jët!

Me të cilat gjuha shqype, —
Fort shum bukur shkrubet;
Jo si me ata magjype, —
Arabçe çpo thubet...

Cilën trimat e aruet,
Shum posht e poshtuen —
Dhe anmikun e provuet:
Koq e protestuen!...

Edhe të moj Korç, o trime!
Kur thirre at' qarkun;
Anmiku u rrudh në vrime,
Se ja plase barkun!...

Kur u mlodhën shqypëtarët,
Dymbëdhet mijë vët!!!
U habitën dhe korçarët,
Që i grishën vët. —

Dhe anmiku zu të dridhet,
Kur pa at' shumic! —
Në metingun që po mlidhet —
N' kodrët Shëndellic.

Shkronjat shqype kta me mpruet,
Se i' vetat i kemi;
Barrëmâsët kan protestuet!...
Me t' vërtet u themi.

Kjyrezin e protestuan!
Than t' rrojn! abecea
Dhe fort mir kta e kuptuan,
Se s' na prishet fea.

Për kët çështje dhe djelmnia
Bajkofaj mesmboret,
Se urdhënoj kjyveria:
Arabka t' përdoret!

U xbrazën gjith idadiet, —
Naltnët protestuen! —
Bashk me gjith trimat e ndiet, —
Shkronjat i mburuan!...

U lumt, u lumt! ju, o nxënes,
Për trimnin e juej.
Se i dhelt për krah ëmës:
Tuj flak gjan e huej.

Të rrojn shkronjat shqype themi!
Asht'u si that, ju më për,
Se vëllazën të gjith jemi:
Prej nji gjaku, fis dhe fis!

Darsma e gjyshes Aziatë!

Dashka gjysha të martohet!
Për me gjetun ngushëllime;
Lahet, lyhet dhe ndërrohet,
Po shum plak, shum e fallime.

Sa sheh burra, del te dera,
E kërkuet dhe ndëruet;
Po gjith kqyrën kjo e njera:
Doj të bukur e të ruet...

Del perjashta dhe shatitet,
Ku n' obor e ku në lomb;
Vjaiet, thehet dhe vertitet;
Po shum plak, si kan mbet dhomb!..

Mir, po kurkush kió s'e kqyrën,
Se flysën ka, si rreth ndrio!
Dhe thinjës i heth ngjyrën:
Të çkëlqejn prej bukurie!

Dalka një plak i koritsun!
Me mjekrën e ti si duej;
I çerr, i vdjerr i ungjisun...
Thonka njëje, po i thuej:

Të më marre mu kjo gjysta,
Se fort shum usi e due —
Për të bukur dallëndyshe;
Du t'a kiem un për grue.

I thau gjystës për sët dhëndër;
Po kjo as' pak s'u kajtue —
Verte m' thoni? apo ftuder;
Këtë ndjynsia an nuk e due!...

Dalka një plak i kurrisun;
Thënka fqinjës pó i thuej!
I çerr, i vdjerr dhe ungjisun;
Me një mjekër po si duej..

Ihuje, a grue, kti harrimi,
Se s' martohem kurr së jet!
Kaq i lig, kaq i fullim!...
Si t'a marr për bur të shkret?!

Mbeti gjysha pa martuet!
Prap e vue, shum e helmuet;
Se dhe aj ç'e pat kërkuet:
Vdiq i shkreti i verbuet.

Vajtim e mallkim!

O, Shqypni për ty mejtoj!
Për ty, po qëjë e vajtoj.
Se djemt e ta keq jan bá
Dhe po vrîsen vlla me vllá!...

Kom me që Shqypnia e mjer,
Se ka gjajt si atoj shtetër!...
Ty pos kaq shum djem moj nën
Pse kështu kta të kan lën?

Dhe kan sluka së vise t' huja,
Atje t' rnoja t' përvat si gruja!...
Sikur s' kan vendin e vet,
Ah, të ciën kan lon shkret!...

Ah, se ç' paskan shum nickate!
Këta trima ti që pate,
T' cilët të lan dhe po shkoja...
E për ty as' pak s' kujtoja.

Ah, moj nën kta bijt e tû,
Fort shum keq u kan hutû!...
Njer sa ty kta, t' kan mohuet
Dhe të kan lon të robnuet.

Më vjen keq për ty moj nën,
Se ti kështu s' ke pas kjën;
Si je sot mos kjofsh kuri,
Po përpiqu, fëmin mburri.

Se po vriten vila me villë!
Dhe kurkush s' ka me i dë!...
Ti pajtojne për ajësi, —
Që t' mos rrish më n' errësi.

Njipët thon: „jemi taljan"!
Disa: „tyrq, gjysh e sllavjan"!
Tjerët mbahen shum të mençën,
Si doj ëmi e përkëdhelçëm.

Kto e bojn për të e din,
Të zmetitun prej do exhin;
O, exhin a vraft rrëfea!...
Dishe, që s' na bon gjë fea.

Gjith sa jemi shqypëtar:
Kemi një gjak dhe një far...
Nona që na rriti n' gji, —
Të gjith ne na ka fëmi.

Kur asht kështu, pse mohoni:
Non e gjuh dhe ju shkoni?
Nëpër t' huejat mesmtore,
Në ata t' shkreta hekmtore?

Dhe mesmtores thoni shkoll,
Se në të ju bohi t' holl;
T' holl e t' gjat por si peni
Dhe kombtamin e kombeni!...

Mbestaj bohi egoist!
Vini qafa elinist!
Tyrkomana dhe të tjer,
Tuj kjon shqypsar, o të mjer.

Ala, ju Zoti u malkoft!
Turp i madh! mëkat u kjoft!
Se atmin ju kini djëg,
Tuj fletaru deg më dëg.

Kështu kta po flieturoju:
Dhe tyrqishten po na msojn!
E për grekun shpirtin apën,
Se mesimtore ky u hapën.

Hapai t' vetat, o t' malkuet!
Fuita juej shqyp me msuet,
Se keq ju jini marruet!...
Dhe gjuhën e vet harruet!

O, sa keq tash na turpnuet,
Se gjuhën e vet mohuet!
Dhe sërbishten gjuh të msoni:
„Vake fake" të na thoni!

Mos moni t' na turpnoni,
Po bër mendjes vet kërkoni,
Se s' na mbet as' mish as' gjak;
Për gjuhën kujtoni pak...

O, âme, Rekaa, biji e tâ,
Ma shum se t' gjith jon huti!
Dërgoju para s' patikhën, —
Thon se vlla! na kemi kjon!

Mjera ti moj Shqypëni!
Ke të drejt që po mba mni,
Se biji e tu s' kan mëshir
Ala, kta ty me t' bo dej t' mir.

Kështu Rekaait mendoju,
Po sërbishtes këta msoju!
Me nxitim e me shie...
Sikur s' jon fëmi Shqypnie!

Disa mbahen shum zgoz,
Se paskan emnin Osmon!
Kta i kjen vllait krêa...
Për të shkretën ând të bës.

Kështu vritën vlla me vlla!
Kjo ka ndodh dhe grâ me grâ:
Të vriten e t' shëmbëtohen,
Njer sa t' mbramen të farohen.

Kështu kta gjith një po grinden
Dhe njëri tjetrit s'i binden!
T' zroju si vllazën, si shqyptër,
Që t'u shkojne puna mbër.

Njëpâl thirren: „elendi! —
E bûk s' kan kta së shtëpi;
As' drith me ça në malli:
T' a bjaçn e të bojs nâni.

Disa thirren: „agallâr!"
Pa mos pas as âr, as' fâr;
E të tjerët: „qirie!"
Po kta t' gjith bij Shqypnie.

Thirri: *Zotnij*, ar' t' mallkuet,
Se ânën e vet përvlaet!...
Tuj u da ju në shum dega...
Por si toska, ashtu gega.

Brënko ânë, brënko ti ëdhe!
Se në rezik të madh erdhe;
Ty po t' qeshet dhe aj miku,
Se fnita t'u bo armiku!

Koç më vjen, më qân zembra,
Drîth më vjen që kah thembra,
Se bijt e tu të kan shty!
Përnzde vajtoj për ty.

Prani zembra kuj dergon,
Gjith mon në t' ernët e shkon!
E kush drîtën e kërkon, —
Fort shum bukur në jet ron.

Djali dhe Bilbili.

— Pse këndtu, o shpez e malit?
Ç'po merdonesh, O bilbil?
Pse këndtu e ki mvjen kyet??
Në të bukurin Kandil!

Kqyr sa bukur âsht i thurun:
Ky kandili me argjend!
Jo si ferri yt i çthurun;
Ku ki dreq ti gjith kond...

Kta je mbunun, s'të nget fnita,
Si përjashta ku t'kom zônë! —
Ja dhe gjithnjë t'ap thërrita...
Kurr anët s'te kom lônë.

Ngre pak kyet e kqyr botën, —
-Se si gzohet në kjt' jet;
Fleturo dhe lëkund rrotën! —
Shtall dhe shkundi ato flet.

Nise këndën, at' të gjatën!...
Mos mendo e mësë ki brîg;
Dridhja bukur, paç uratën —
Dhe mos ki për as' gjë brîg.

Ja kundálin t'a pastrova:
Dhe të shtiva mël e grûs;
Kurrì usi s' më harrova!...
E ti s' po këndon npërdhûn...

Bilbili përgjigjet.

Ah! or' djal, ti do me ngjuet;
Këmbën t' ime shum të gjâ!...
Ja dhe un' i përsëtuet...
Nisi t' këndoj, por tuj qâjt.

Keq më vjen, or' djal i mitun,
Se jom nouc s' vend të gjënd;
Kiu s' më dukat kurrì bukur!...
Në kundilin e argjënd.

T' falem-nderit për unshtimin,
Për të mirat që m' ke bô;
Po s'e gjëjë kiu ngushullimin!...
Në kët' kundil, në kët' gjë.

Përandë uni të lutem, —
Të m' lëshojsh, se shum më dhemb!...
Për at' vendin që jom lindun:
Ku këndvesja rrenb më rrenb.

Ah, ten' lëshojsh për me shkue,
Se kto us jom, së n' skëtër!...
Me vrap kishja fletmue:
Tuj këndue, ferr më lër.

Lëshom, t' lutem! grej kundilit;
O, i bukuri djalosh!
Të shkoj atje ku jom lindun,
Se jom xbardh e bô larosh!...

Kur tëm' shohën të mallauet!
Gjith ata shokët e mi:
Eh, sa shum u kqshin gzuet!...
Se un jom më në liri...

Djalë.

Ah! ndëgjova këndën tënde,
Po në mal ti paske dâsh?
N' ata pyj e nëpër krondë;
Atje t' rrojsh, atje të hâsh?...

Ke të dreji, se Fisikia,
Kështu e do, gjith si kush;
Asht krthue kah Perndia:
Mos me e ngashtu kurkash!...

Përande, o shpez e malit,
S'e pëlqen kaudîn e rgjënd!...
Dhe ato shumi ngushullime,
Po do mal dhe fush të gjënd!...

Ja un derën e kuadrit:
Po t'a çeli të shpëtojsh!...
Udh e mbar, o shpez e malit;
Në vendin e vet të shkojsh!...

— Përk! bthill, grej kuadrit!
Me vrap! bafta! fletarej!...
Tuj thon djalit: *„Jantunair"*!
Prej robnie kr shpëtoj!...

Çilet jemi nâ?

Eni vllazën gjith sa jemi —
Me ais Idh të mbâr,
Se me gjuhën na që kemi —
Qubem Shqypnîr.

Komb i vjetër, me vetta —
Besa kemi kjon;
Trima t' fjamtun me lavdia!...
Besa na kâ thânë.

Makjon pra, se na kta jemi,
Gjindja e Shqypnis!
Ah, dhe gjuhën t'on e kemi:
Besa të vjershis!...

Përande vllazën nxitoni!
Me mos gjuhn e vet;
Kurti, kurti mos përtoni,
Po nisni sivjet.

Kështu vllazën tân Evropi —
Ka nxû gjuhn e vet;
A ne na kish mbetun shkopi!
Dhe t' cilën na shet!...

Kqyrni, vllazën, na me msuet:
Gjah e dimi,
Se tash ju gjith u kujtuet —
Çdonethon Shqypni.

Drunia xyt na çelën
Dhe rasen lirin! —
Ne çdo hasje nuk na ngelën;
Por shtien vllazënin.

Errësia dëbohet, se drita afërohet!

Një mjegull e madhe mjedis dëses bërdh!
Një errsi e zezë, mbi ne na kish ërdh. . .
Nak na linte djellin, as' yllë na me pá,
Nak na linte t' mirën, pi t' keqen me dá,
Keq na shëmbëtoj! gjer sa na verboj:
Tuj kjon na me ay... dritën na e largoj! . . .
Fanatizm e shkret! na kish hy ndër në, —
Po Perndia jon, s' errsi nuk na lë. . .
Sikundra s' na la, n' errësi të zezë! —
Po mendt na shëndritë, zemrat na ka ndezë;
Me një drit t' çkëlqyet, t' cilën na e pám, —
Përande, or' vllazën: Besa-besën dham!
Pa mos kqyr na të , ún e tjetër gjo,
Se së errësi, nuk durohet më.
Trima e trimëresha, bkim në bulür! . . .
Menxi se daronim, or' vllazën shqyptár;
Përande gjith eni, me ju fal Perndis!
Edhe nderit madh! trimavet Shqypnis,
T' cilët nuk na lan, me në errësi;
Po na dhan një drit, vllazni e njisi.
Dhe kështu një dsell ndriti e çkëlqej,
Po zemiqvet t'an, kurkuj s'a pëlqej!

Njer kur vall. në mendim?

Gjith një mendoj, gjith një kujtoj!
Eh, gjak nim' vlo, se sun duroj;
N' mendim të theli un po boj nöt,
Se ärna jon, shum rrëshon sót!
Prej bijvet saj të që i ka lind. . .
Se vlla me vlla, kta jon tuj grid.

Njani për të, tjetri për din!
Disa jom tyrk thon dhe elin! . . .
Kta vlla me vlla, gjith një po grinden. . .
E njani tjetrit kurri s'i bindën.
Njani thot: „mir jom në këi jet!"
Tjetri thot: „un t' mirën kom gjet".

Ja për këtë send, uni mendoj,
Po për bashkimin gjith një punoj;
Për mos me pas grindje n' mest t'on...
Se jemi vllazën dhe bota thon!
Kemi një gjuh, jemi një gjak! —
Përsede vllazën mendohi pak.

Ja un këtë vjersh, për ju e shkruja!
Ze dhe puno e mos u kruja...
Se për Shqipnin un dëndhi lot...
Gjith këtë që shkrova, a s' kapton dot?
Ju s' jini gër që bohet mër,
Po kini gjak! dhe quhi bërr...

Dëshira ime!

O, sa shum sot jom i smûn!
Në shtrat dërgjem si kërcûn;
Un i ngrati keq rrënkoj,
Dhe bër s' di se ku t' këtkoj!

Ah, sa keq uni sot ndodhem
Dhe tuj mendue shum lodhem!
Po qysh tju boj me pes fëmî,
A mundi me shkû n' Atmî?

Keq dhe keq m'u ka mërzit;
Mjekta me thânë do vdesit;
Pa s' holla s' të kqyr me sy
Dhe me zembra keq m'e ndry.

Fmia ime sân të qâjtën!
Po s' kish kush t'u ndalin vojën;
Pagês kta ti ngushullojne,
Që dhe graja t' mos vajtojne.

Luta Zotin për shëndetin
Dhe tëm' dërgoji dej të vetin:
T'i thom se uni kom mâll,
Në Shqypni shpirti mem dâl!...

Sa e luta Perëndin
Ja se disa shok e mbrin:
Kusherisi im Bërbosin,
A. Shkaba dhe Lush Shoshi.

Kta po m'thon: „qindro ke bërr!"
Po mu zembra m' ish si gûr;
Mesxi m' ngritin pak t'u flas
Dhe si përpara ti ngas...

Kta po m' thon: „çbon si jë?
A velêm këtë pate më?"
— Jom shum keq, or' vllazën sot;
Ah s' ka kush me m' dalun zot!...

Por uni mbastaj si rash —
Hapa gojën dhe u thash:
„S' due kta uni me vâsk,
Po n' Shqypni atje në Rëk!

Ah, dhe njëher un të ngrihem,
Pa n' voort nonës un të shtrihem!
Atje n' Rëk para kishës;
Në Nistrov n' hîet pishës!...

Mall të madh kom për këtë vise!
S' du me ngja tjera kuvise;
Po një t' mir due prej jush,
Se jom smun simos kush.

Me vdek kta uni këtë vend,
S' due tëm' lâi n' këtë vend, —
Korpin kta mos ma vorroni,
Po në Shqypni të ma çoni!...

Mbastaj rash, ne s' mundja t'rri,—
Shpresa m'u pre, se s'do mbrri!..
Po kta zûn të kuvendoja
Dhe njani tjetrin t'a çpoja.

Kta zûn t' thon: se „kesh si pyll,
E tani jom verdh si dyll!"
Lushi pyjti kûr kom rât —
Kaq i smuni që jom thât?

Gruja u tha ka tri javë
Dhe zû t' qhja si delhâv!
Si për mû ashtu për fmia,
Se u tremb mos lo shkret shpân.

Shokêt i than: „nos menêoni,
S' âsht për vdêkje, pse vajtoni?"
Po kjo u përgjeq e tha:
„Dot' më vdese burri ah!..."

Ky që âshte i numbet,
A s' shîhni sa âsht i xhêt?
Kaq âsht smun e shum i lik!
Ah, dot' vdese juji mîk!...

Mjera uni me pes fmi!
Kaq në rezik në Soll;
Mekjon t'fshja në Shqypni,
Fmia klishin një ahlêpi.

At' kôh un xuna të toshi,
Shoqja m' kqyri edhe qeshi!
Me shîndet m' tha Lush Shoshi,
A Shkabë dhe Përboshi
Dhe mû Zoti më shêndoshi.

Sofie 10.V 1899 m.

Reka vendi imë.

Reka, o zembra e Shqypnîs!
Ti je vendi i trimnis;
Ndon se je kodra e vrima, —
Sesa ti ke rrit shum trima:
Burra t' fûrt e të mbehêm
Dhe në korp shum të bûshêm,
Shum të pasun tregtîar,
Po s' kan zon udhën e mbâr!...
Ti ne ke xjerêz të msuet, —
Mjêkës dhe shum të mbaruet,
Po prej kryej s' kan gusue:
Për Shqypnin doj send ne shkrue!...
Kurkush, ah, s'e rroki pesdên,
As' që për gjuhën pûmendên,
Po në xgjodhe mâ të agratin,
Që t'a trembi dhe lugatin!...
Me të lmen mitunî —
Pa ses doj msim për hâbî.
Kështu nisa bash-hês —
Un të shkruje me t' madhe shpresa;

Për me çgjum ah, bijt e të!...
Libra shqyp ata me shkrû.
Kështu Rëzë, ti t'a dish
Dhe si ke kjon të mos rrish;
Po kqyr e sa gjëj doj trim,
Se ti je ah, vetdi im.
Ti nuk je i tjetër këjë!
Endtra, pralla, mos më thûjë;
Përveç shqypen tjetër s' di,
Se kërthinës je a' Shqypni.

Msoni gjuhen e vet.

Msoni gjuhën ju që kini,
Se një koh e mir na mbetini!
Me msim shum t' mira do kini;
Përande n' errsi nos rrini.

Kish kjon mbarre me mohue,
Gjuhën e vet Naturale!...
T' cilën na s' kemi harrue;
Po e kemi msë në male.

E tani kur mundat sheshit,
A bon t' rrim na si t' mahnitun?
O, legjërs verja veshit,
Se armiku t' ásht avitun.

Mpruaj vedin dhe nso gjuhën;
Përparoni n' dituni...
T' mos na verbòjn kush me pluhën!
Prej atyne ç' kan shkolla.

Qahem atdhetarit me letër në vjerrsh.

Rond e keq, or' vlla kiu rrohet!
Nër kta njerëz pà kuptim. —
Qysh t' ja boj, ah, si shpëtohet?
Se kështu ásht shum fallim.

Shpirti dhe zembra ime,
Sot shum gjenden në agushti;
Ndoi se kom an shum mendime,
Kur s' kom t' bolla as' gjë s' di.

Për atdhetin shum mallcoj!...
Për të zembra m'u bò plàg;
Ah, si t'ja boj? Kiu s' guxoj!
Për këtë shkak po digjem flàg.

Shum her, o vlla më vjen vâjë,
Kur kuštoj për kombin t'ón;
Prarú shum her tânës qâjë...
Se u kujtuem shum vôrf

Gjith kush këtë nuk e ndien,
Se s' përpiqet si punëtor;
Por ajr që dhon padien, —
Nuk kë konje, ah, në dor.

Kurkush, ah! këtë s'e di!
Se ç' âsht gazmend në këtë jet;
Për ata âsht gjith habi!...
Se don t' shkojn jetën tuj liet.

Tjetër uni s' di çët' thom,
Se gjendem në një ngushti;
Por vetëm shpresën e kom, —
Un t'a thash dhe ti e di..
Zoti na ndesht në Shqypni.
Pirot (Sërbi) më 13.IV 1899 m.

Prej punë del unshimi!

Punëtori punët kur i punon,
Me djers në ball ky i mbaron;
Për fitim korse, gjith nja natën!
Tokën e gurit... ky e dermon. —

Lufton me tokën, çpikën të mira:
Gjith se ç' ka shoqëm t' shtrenta e t' lira;
Përdit ky kputet! lodhet e nduket!...
Për me pá gjindja, gjith këtë çë duket...

Punëtori i gjët, nat e dit punon!...
Dhe gjith bukurisë me dor i mbaron;
Po aj që s' punon, ná nir se ky ngon!
Dhe fëmin e vet: bukur ky i ndrron!...

Punon ky me shpres, po çkrihet si vër!
Se me djersët tia — han dhera! me mi!...
Kështu âsht kjo jet! Jun aj ç'e ka gjet,
Se nuk kë drejtsi — t' nxjue kjo njerzi.

Ndihma s' kemi as' pi kujë, n' ke nevojë Perndis i thûjë?

O, shqyptarët e vëriót,
Un' po ndiej zonjësi, —
Se jom lindun në këtë jet:
Kur s' gjendet as' pak njisi;
Si s' Evrop ashtu n' Shqypni

O, shqyptár bashk punojës
Kombi yn âsht në mundim;
Ah, prej klynej ç' jon përtojës
Na s' kemi as' pak fitinç
Po gjith një jemi s' mundim.

O, shqyptarët e njaltë,
Kurkush nak na ndilkën sot,
Se ështt koh e djalloztsë!...
Përande na derdhim lot! —
Dhe kurkush ç' boni s'na thot.

O, puntorët e Shqypnis,
Na shkon koha në mundim:
Eni me ju lût Perndis, —
Të na ndihin pa mprajtim —
Dhe t' na ape pa kursim.

O, Perndia e gjithsis!
Shum të luteml na sot...
Epi shëndritje Shqypnis, —
T' mos na shkojnc jeta kot
Dhe na gjith nja t' derdhim lot.

O, Atë, o Perndia jonë!...
Ti bohu mbrojsi ynë,
Se bota t' egër na thonë!...
Dhe ngjat nesh rri, o, Zotynë,
E mos' na le t' na pështynë...

Reka e Dibras dhe rrenjosit e saja.

Tetëmbëdhet copë
Katunde ka në Rekë,
Po gjindja e kuqjë —
Jon gjyku për fjekë.

Kta kështu po rrojn:
Gjith në mundime
Dhe n' gurbet kta shkojn,
Të kërkoja fitime.

Kta po mundohen
Gjith nja në gurbet,
Po ódhe s'kujtojnen, —
Ato' mendja i vret.

Kta shkojn në Stambell
E në Bulgari, —
Disa n' Anadoll
Dhe në Rumani...

Keshtu kta vërojn:
Pos a gjasht vjet,
Mbasiaj menxi shkojn,
Në vendin e vet.

Ata ç' mundin t' kthehen —
Në shtëpit të vet:
Në shtres kjta ndehen!...
Se kan kjon n' gurbet.

Kështu vën dhe vin,
Po vendin e vet —
Kaq ië pasonio..
T' ngratët e lon shtret!

Mbasiaj gjith kta ikë,
Kopshta e vëneshit:
Së mbjellën me lirë...
Për me kërr në vjeshtë.

Ashtu rrin kta shkret
Dhe kan bë me fitë!...
Ama ri e shpret,
Se shkon dëf e bëtë.

Ka disa shkake, —
Që-s' gunojn kta ikë,
Se jon mbyt në gjake!
Dyke vrá kusërë.

Kusarët s' kan lön
Në Rek bagëtë!...
Kur u marren gjön —
U vin njer më shpi!...

Rekasët e mjerë...
S' mundin t' rrojn në Rek,
Se kusër përherë
U shn m' dark e drek!...

Kta gjith nja ikin!
N' vise t' huja shkojn, —
Por si nolla pikin.
Se n' Rek s' mandin t' nojn.

Shum Rekas jon ngrit —
Me gjith gjën dhe fmi,
Kan shku n' Romani
Dhe në Bullgari.

E harrues Rekën
Dhe emnin shqyptër!...
Tani më shum hekën,
Po quhen bullgër...

Metvërtet dhe uni —
Rroj së Bulgari,
Po gjith nja mendjen —
E kom për Shqypni!..

Kujtoni, o Rekas,
Për vendin e vet;
Kujtoni për gjuhën,
Se kushush s'u nget.

Çgjomi ju prej gjumit
Koud që u ka zënë...
Dhe tillosi gjuhën
Antare me nën.

Larg atdheut gjindem sot.

Larg atdhe un gjindem sot,
Këtu rroj në tók të huej;
Po të rit m' ka shkue kot
Dhe gjith nja uni po vuej.

Si brabuk jem, pa furtik!...
Shum i lodhun pa ngrajtim:
Pse kështu kaq në rezik!
O, Perndi ësht shpirti im?

Si krymby mbreada në drit,
Që përpiqet jasht me dil, —
Kështu jom un ah, ngushtit,
Përande i shbrujë kta fjal.

Për vendin e vet;
Kujtoni për gjuhën,
Se kushush s'u nget.

Çgjomi ju prej gjumit
Koud që u ka zënë...
Dhe tillosi gjuhën
Antare me nën.

Larg atdheut gjindem sot.

Larg atdhe un gjindem sot,
Këtu rroj në tók të huej;
Po të rit m' ka shkue kot
Dhe gjith nja uni po vuej.

Si brabuk jem, pa furtik!...
Shum i lodhun pa ngrajtim:
Pse kështu kaq në rezik!
O, Perndi ësht shpirti im?

Si krymby mbreada në drit,
Që përpiqet jasht me dil, —
Kështu jom un ah, ngushtit,
Përande i shbrujë kta fjal.

Si dej lit e mveshtun jom —
Dhe si gjeth përvlu me bryn!
Metvërtet, or' shok u thom:
Vetëm ena pres të fryn.

Po kjo ènë ka një ànë,
Ndon se fryn e keq gjumant!...
Drú e gúr kjo i thánë...
Po kur sthehet në vendt shkon.

Mir, po uni pse nan shkoj,
Prap atje kahe erdha?
Në atmi, sh, un të rroj;
N' ata bjesën me lule t' verdha?

Kushtrimi i shqyptarvet na Monastir.

Na ka çpik Natyrá me adhen të dlir,
Disa djem shqypnis, disa burra t' mir.
Kombi ka fillue dhe ka zgedh kta trima!
Burra të shëndritun, por si vegëtima.
Prej gjith anësh kombi, sentëtë ka zgédh
Dhë në Monastir kta djem u kan mlédh;
N' kushtrim me kushtrue, në këtë nujë sivjet
Dhe me kuvendue për gjuhën e vet.

Shkronja për me zgedh, se shum na dubosi, —
Se kombi dhe gjuha, besa me kta sulmet!...
Me kta shkronjen fjalet: „Liri dhe bashkim;
Me kta shtohen punët, për mâ t' mir unshim.
Kta shëndritin komb, stolin kjytetni!...
Ah, të ciltë na s'i kemi në Shqypni.
Përunde Shqypni, e lumtun sot jë,
Se për ty beca, u nis jet e ré.
Bijt e tu fillova, me t' gjit faqe bërdh!...
Anda kah gjith anët, në kët vend kan ârdh
Kta trima ç' ke rrit, t' puthin komb e dôr!
A bëat e tua, t' qindisin kunôr.
Kombi sot krenton dhe fort shumt gzohet!...
Se fëmia jote, shpejt dot' lulzohet...
Të rroja! këta trima, senjtës kombi,
Se ky kushtrim ton botën tronditi!...
Të rejn Shqypnia! me gjith bijt e saje!
Besa tosk e gegë. kurrë nuk i dajë.
Njësia bon forcën
Dhe bashkimi ka fuqin!
Cili komb kta i ka.
Kurrë s' vritet vlla me vlla.

Nje peramid shokut ima.

Kom detyr un me përmend,
Për një vlla bashk-punonjës;
Në kët vend ku jem gjendun,
Si pantor dhe si shkronjës.

Due me tiën për kët djâl,
Se kje i vërtet shqyptâr!..
Po s' mundi t'a thom me fjâl,
Për trimnis e ti të mbâr,

Ky trim emën t' bukur kishte:
Spiro Garo, patriot!..
Ah! ky shqyptar i gjâll ishte,
Po n' qiell ky gjindet sot...

Ky trim ish nji djal i ri,
I hâlî, i nalt dhe sy zi!..
Po kur ishte n' Bulgari:
Prap punonte për Shqypni.

Ky trim i vërtet shqyptâr!
I lindun në Toskëri;
Po kish zon një zdh të mbâr,
Se punonte për Shqypni.

Ah! or' vlla bashk-punonjës,
Të shum e deshnje Shqypnin, —
Dhe për të ishnje ti mesnjës;
Perdit mesnje djalmënia,

Kurrë kombi s' ta harron, —
Mundimin ç' pate detyr;
Sot âs e nesân ky kërkon,
Për me gjet një vënden ftyr

Emni yt s' harrohet dot,
Po n' istorit të Shqypnis:
M' gjithë vënde shkrubet sot,
Për trimnis djaltâsis.

Se ti barronisht panove:
Për gjuhën e vet amtare;
Kurrë ah, ti nuk përtove,
Për âmën e vet Shqyptare.

Keq na vjen vetëm për një,
Se Perndia lal të kputi;
Ahî na ty s' të kemi mâl...
Se shumë shpejt prej nesh të çkputi.

Na mos hofsh mir, keq kurrë dhe kjo âsht ma e madhja e mîr, o hunoz mbaronjës!

Mos kujto asht'a zotnî,
Se âsht mbarue në këtë jêt:
Ti thuesh kështu ati;
Kaq i vorfun që ka mbet.

Die burrë dhe fort mir,
Se ky njeri s' âsht trathtôr..
Argjand-dashës, nyzevîr;
Por âsht fort i mir punôr.

Mos kujto se ti gjith jê —
Në këtë jet, në Shqypënî!
Pa mos dit ti abecê. —
Ky t' ka nisu me dashtunî.

Ka shit kmishën për atâin,
Se përpiqej me gjith zemërî...
Dhe ka lon fêmî e grue:
Lakuriq dhe pa venîue.

Pa shtresa dhe pa mbulesa!
Dhe pa sigurî në jêt, —
Se e kôlla ka kjoë shpresa:
Kombi n' errsî mos me mbêt.

E ti tash sa kle dâl!
Çpifje, kti burrî me ilôn:
Kaq të kqia, këto fjâl!..
Që kurrî në kto s' kan kjôn.

Ki pak mbarre dhe mos lnej,
Se fitim kêrr s' ka me gjêt;
T' mirës keq kûrr moe I thuej:
Për me pas nder në këtë jêt.

Die fort mir ti këto sênd,
Se nuku âsht ather mik:
T'i bojsh mirë e kurrî keq...
Dhe t'i ndihsh në rrezik.

E jo kûr t'ka ngjat ky dorën!
Ti t'i thuesh: „mzevîr!...
Argjand-dashës dhe trathtôr!"
Tuj kjon ky njêri i mir...

Përande mbarre të kjoft,
Se n' vendt t' merës bone keq!
Dhe kurrî mos t'u harrôft,
Po gjith një mbarre të kjoët..

Kremtëmi par çeljen e mëdhis Ottomane!

Sot krisën topat! erën po çîpën!
I. Dhe gjindja gzohet e po kremton;
Disa prej gaci cûn dhe po qâjën...
Po konk e topa, përsrî gjamoja.

Një njegull e madhe, një pa sigurî...
I. Përënkonte gjindja nin zgedhôt sênd;
Kurkush s' bescnte t' mojne në Tyrkî,
Se barbarizma gjith thoshte prôndî...

Nji dit e madhe sot krentohet:
II. Prej gjith popujvet, mosjës në Tyrkí!
I madh e i vogël shum ngazëllohet! —
Dhe gjith po theresën: „Hroft kja lirí!...

Nji lirtua e mepët, dunjá kalbësín!
II. Rëmoj rezhimin, bafsa pa dyshim;
Gjith botën habití! teondi gjithësín!
Përande populli, sot dasht në pushim...

Sot nji jet tjetër, për me u nis;
III. Po gzohet gjindja dhe po krenton, .
Ndon se na s' jemi, gjith fle e flí:
Konstitucia, me na vllaznon...

Po! Rezhimi i vjetër ká! taj gjumre! (?)
III. Kjo fuqi e madhej kahe na u lind? (!)
Që ají tjetër i ri u ka krihue...
Dhe rezhimi i vjetër — së riut ju kind?!

Dyqanet mbyllun, gjindja s' tregton,
IV. Vishlleja muzikat! sod përdit!...
Kombi ngazëllohet dhe sot krenton...
Eh! gjith të dojsin, prej gaci jón.

Sot mëdhia çilet, së Stamboll, n' Tyrkí!
IV. Ku të gjith xenitet, jon mledh më mëdhí!
Prej shum lëmá e kombe, po t' gjith osmanlí, —
Sí vetull me mush, ngjitun në aj' hardhí.

Kombi sot gzohet!... Iatën Perëndia!
V. Për këta ç' ka zgedhun, të çpikin zakon, —
Të cilët fort bukur dhe vet mir e din,
Se tën njerëzia me këta gzyksën...

Kombi do t'u gzohet kur ju e mbaroni,
V. Ndryshej ju t'a dini, se mos e Perndis!
Po me gjyq të drejt, pasët t'i penoni,
Se zoni dhe dhúna — jon të njerëzis!...

Sot kombi mcohët, lutën Perëndin!
VI. Për deputatët dhe për tën njerzin;
Për me ju dhon Zoti, hir e dashuní,
Që të mojm sí njerëz në këtë imperí.

Përande punoni, ja ne ndërgjegje,
VI. Tuj çpikun zakone, t' bukur për njerzën;
Për me rrojt një rrojtje, o mëdhi a gjegje?
Dhe t' ja lavdërojne: ju dhe Perëndin.

Gzoftë, ngazllohi, ju or' Osmanlli!
VII. Dhe me nji zë thërmi: „*T'rrojne kjo fisi i...*"
Të rroju depotazët, të rroja dhe mëdhinë...
Për me rrojt si njerëz të nji sigurí...

Shkup më 4/XI 1908 m.

Këtë vjersh e leçita para një shumice t' madhe prej udër tre mi vetve para kllubit shqyptarvet në Shkup, kur u çel mëdhia në Stamboll. Para kasjë gjindeje mbajta dhe një fjalë të bukur më gjithët amtare për mbi temën: „Se si lypën t' vllaznohemi dhe t' kjytetnohemi si kombe t' veçant dhe të rroju nan lirë e flamurit Osmanli"; po njerëzit, se guvernorët kjyvetitar të kasjë imperie paskan qëllime t' veçanta dhe fjalësat e veta për mbretjen e kombevet veçant në këtë imperi. Dhe kështu na kjonkoni t' gëajyet dhe kot u munduem për vllaznimin dhe barbkimin e ktynej popujve rrotjes në Tyrki, ella nuk âsht tjetër përveç se ajo e vjetra. Pra, për vedën e vet t' punojm vllazën Shqyptar, se kurkush s' na shpëton prej rezikut madh...

Këtë vjersh ja dërgova direktorit të gazetës „*Liria*" se Selanik t'a botojne, po ky zotëni nuk e botoj! (?)

Cila zombër shqypetari mundan me durue kûr thomi të vartetën?

Shqypni, o âmë, mjaft në durim,
Mjaft ki durue;
Kush âsht si Ti, kaq në mundim,
Kështu vartnue?
Mbetun kaq prap në dinjani,
Mnetun pa gjë, pa pasuni.

Male e bash, plot me kusur,
Fâten kuvise;
Me njerëz t' liq, njerëz barbár,
Jon mbush kta vise!
Jo me stane, dhen e bari;
Por me t' ânmikat, ah! ushtërí.

Si kur ki pás, Ti, o Shqypëni,
Kaq shum mekate!
Që kie rá, nan këtë Tyrki,
Ah, Aziate!
Kjo e pa bes, shum i' vonëzuoj,
Të dajë keq e t' shëmbëtoj!...

Nak të la bës, sy edhe nder,
Nër shoqe i' kiesh;
Po të shkretoj, Ty, o e mjer
Dhe të shtyni pëmbys të biesh!...
Përande Ti, mjaft së duron,
Se kështu âshti, lozt shum fullim.

Nër' Ti kreko, edhe mbretnì,
Sikundra pate;
Mjaft kie ndenj. Të mi n' rrëzni,
Se shum pastaze!... (u lodhe)
Shpejt mlidhi djemt, dilse trimnit
Dhe fuqi epu, t' shpëtoja Atmin!...

Mos ni n' dremi, po mlidh foqin
Dhe mprehe shpatën;
Mlidhi fëmin, i' përzân Tyrkin,
Ti, pas arratën...
Se kjo dranxhin ah, kjo Tyrki:
Të djek e pjek, dhe i' boni bí!...

Nak të la treg, as' trepëtin,
Që kishe nj' here!
Po shalk i boni, edhe mogtár! —
Me që përhere;
Gjith kio Tyrki, vu kët djallzi,
Për nas' ne mbet, bar në Shqypní.

Fshat e katund, edhe kjytet:
Jon fullimze...
Prej barbarli, që po të shkiet,
Jon dezdh e rrenë!...
E bjet e Tu, t' shumët kan ikë;
Dhe të bas Ty, keq së reshkë.

Ti tash, O ämë, keq po mëson!
Nan xgedhët rönd;
Ah, tuj derdh kot, ndihën kërkon,
Po të thon pönd.
Se at' fëmin ti që ke lind!
Aziati keq e ka bind!

Përande Ti, kështu ngulçon. (xbithatës)
Fort shum e ledhun;
Po mos u dro, Ti, O Shqyptar,
Se t'u kan ndodhun!...
Fëmi me menë, që të kërkojn
Dhe për së shpejti, ty dot shpëtojn!...

Mbrapathonije

I ndershëmi zotëni leçitës.

Besojm, se jini të knaqun prej kti mundimi që kemi shtyp në kët libër, cilën besojm, se zotnia juej e leçit dhe muert vesht fort shum mir se çdoni me thon, dhe se cila asht dëshira jon. Mekjoa pra, se dëshira dhe qëllimi yn asht të çgjumsin kombin prej gjumit rönd dhe t'a shtchëm të nisun në udhët gjënd të kjyteznimit dhe t' kulturës, — ju athere lypën të përpiqi pa mprajtim t'a përudani kët libër dhe shum të tjera që t' mundine njerzia t'a leçitine dhe t' marre-vesht si ju gjith këto që kemi shkrue për me u knaq tuj leçit gjith këta thona, pesilla e vjerrsha. Në kët mundim që u kemi mundue dhe e kemi shtyp aë lesër t' bärdh me ngjyr të zëz, ka gjallin zotëni leçitës; përsnde përsëdyre dhe njëhere e leçite kët libër, përsëdyti që t' marrësh-vesht mâ mir. Përveç kasjë porositja kët libër gjithkuj që t'a leçitine dhe të knaqet si zotënia jue dhe ajy.

Kemi dhe shum të tjera vjerrsha për të shtyp, të cilat vjerrsha s' mundëm t'i shtypim në kët libër, për shkakun, se jon të mprehta (revolucionare). Po shpresojm, se zotnijt leçitës të këti libri dot' na vin në ndihëm me ndihma morale, që t' mundim t'i shtypim në nji tjetër libër me mbi emën s' veçant. Na kishim shtyp dhe shum të tjera libra t' bukura; po mjerisht, se gjith punët bohen me t' holla edhe me tjäl. Gjith ata që dan t' punojn për kombën, ose per doj tjetër, s' kan t' holla; këta jon të vorfun, po peap këta ndreqën [illegible] e jo t' pasunit, se t' pasunit s' dön me u bedh si dragoj në

çfardo luft, se u dhimbet për gjallimin e vet dhe për t' hollat. Ka dhe t' pasun që bojn mir dhe ndihin për çdo pun, po kta jon pak njerëz. Përandë çalòja panët dhe përandë jetën zhum kombe në t' errët si kombi yn.

J. Bageri.

ABECEA SHQYPE.

Албанската азбука.

Abecea shqype.		Abecea bulgarçe	Abecea shqype.		Abecea bulgarçe
a	anadoll	а	n	nuseja	н
b	bùk	б	nj[1])	njeriu	нь
c	cilue	ц	o	orlzi	о
ç	çarshi	ч	p	pilàll	п
d	Dibra	д	q	qumështi	къ
dh	dhombi	дъ	r	rues	р
e	esht	е	rr	rrugë	рр
ë[2])	ënda	ъ	s	sòrrie	с
f	fisi	ф	sh	shtet	ш
g	grue	г	t	Tyrkia	т
gj[3])	gjuha	гь	th[8])	thash	Θ
h	hi hipi	х	u	udha	у
i	ishte	и	v	vendi	в
j	java	й	x[9])	xegza	дз
k	kush	к	xh[10])	xhamia	дж
l[4])	luen	ль	y[11])	yni	ю
ll	llombi	лъ	z	zonka	з
m	maca	м	zh[12])	zhùr	ж

[1]) или Ъ, ако буква с и гласна я последвана, повече не ѣ вместо ея чете на Л. а ли друга вместо на Ъ гласна. Особено въ почетото на думата се чете на Л. а въ срединта и въ края на Ъ гласна.

[2]) Гъборъ.

[3]) учитель, цель, сель.

[4]) конь.

[5]) змия.

[6]) доларъ.

[7]) хилия.

[8]) като, испанско.

[9]) жолъ.

Falnderje.

Fort shum ju falemi nderit zotërijvet ndihënëtar, të cilët na besuen dhe na dërguen para se të dale libri në drit ndihmat e tyne materjale për shtypjen e këtij libri. Mekjen t' kishim aja 500 ve kështu si kta vllazën që na besuen dhe na ndihën me t' holla, n. do t'a shtypnim librin moti; po nekos se jon të pakët këta zotëni na e vonuem. Përsade u kërkojm ndies. Besojm, se kur të shtypin doj tjetër libër do na vin në ndihëm ma shum vlazën që t' mundin t'a shtypim me kolë.

Emnat e zotnijvet ndihënëtar ja se ka po ja u shënojm, po se kahe jon dhe se kahe na i dërguen ndihmat auk e shënojm për shum shkake.

Zotënia:	fr.-qin.	Zotënia:	fr.-qin.
Dimitri Gjorgji.	2·—	Gjeorgji Mita	1·25
Dimitri N. Mole	3·—	Mihal Tozeli	1·25
Sinan Rrusi	1·—	Gjeorgji Stavre	1·25
Todi Filipi	1·—	Filip I. Papa	1·25
Selfo Rrapushi	1·—	Misto P. Leusa	2·50
Veip Zeqiri	1·—	Huka B. Lashova . . .	2·50
Ahmet Murga	1·—	Kuli S. Karapi.	1·25
Islam Kasina	1·—	Gjeorgji D. Luarasi . . .	1·25
Ali Dauti	1·—	Duli G. Kosova	1·25
Vllazënia S. Gjika . . .	2·—	Spiro Dine	2·—
Vangjel Z. Loçi	1·—	G. Papa Kosta	2·—
Kostandin A. Vangjeli . .	1·—	Millisdi Marko.	2·—
Një Klidonjës	1·—	Arhimidi Opari	5·—
Vangjel Ballo	1·—	Maliq Trenova.	5·—
Lambi Filipi	5·—	Aqif begu	5·—
Petër Filipi	5·—	Abdul Sula.	5·—
Argjir Ilia Leusa	2·50	Dul Ismahili	1·—
Mihal Lazari	2·50	Egrem Cami	1·—
Toli Adami	2·50	Vebi Ballo	1·—
Eftim Stefani	2·50	Esat Papushta.	1·—
Nikolla Sula.	1·25	Heralambi D. Prosi . . .	3·—
Thoma Anastasi	1·25	Elefteri Daviti	1·—
Postol Velko	1·25	Gjorgji Elefteri.	1·—
Heralambi Kristo	1·—	Filip G. Mihaili	1·—

BKSH

BKSH